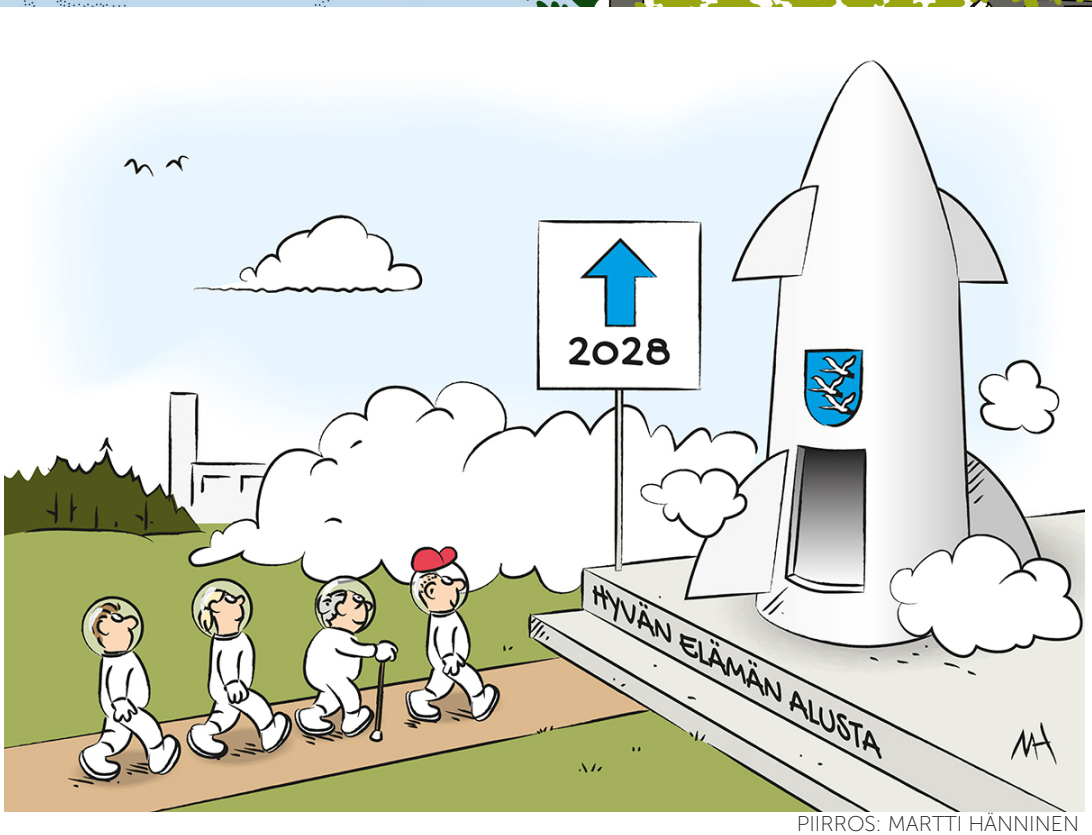
ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2023

Äänekosken kaupunki
Tarkastuslautakunta 22.5.2024

PIIRROS: MARTTI HÄNNINEN

SISÄLLYS

1. Puheenjohtajan katsaus ... 3
2. Tarkastuslautakunta 2023 ... 4
    2.1 Lautakunnan toiminta ... 4
    2.2 Lautakunnan työskentely ... 4
3. Sidonnaisuusrekisteri ... 6
4. Vuoden 2022 arviointikertomuksen vastausten arviointi ... 7
5. Äänekosken kaupunkistrategia ... 7
    5.1 Kaupunkistrategian arvojen toteutuminen ... 9
6. Nuorisovaltuuston näkemys vuodesta 2023 ... 11
7. Tarkastuslautakunnan tilannekatsaus vuoteen 2023 ... 13
8. Taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi ... 14
9. Kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja konserniohjeistus ... 16
10. Tarkastuslautakunnan arviointi konserniyhtiöt 2023 ... 17
11. Henkilöstö ... 20
12. Toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointi ... 23
    12.1 Kaupunginhallitus ... 23
    12.2 Opetus- ja kasvatuslautakunta ... 24
    12.3 Kaupunkirakennelautakunta ... 26
    12.4 Ympäristölautakunta ... 28
    12.5 Kulttuuri- ja liikuntalautakunta ... 29
13. Sisäinen valvonta ja riskien hallinta ... 31
14. Äänekosken kaupungin hyvinvointikertomus ... 32
15. Keski-Suomen tarkastuslautakuntien yhteinen arviointi
    - Lasten ja nuorten liikkumisen edistäminen ... 33
16. Arviointien yhteenveto ja kehittämisehdotukset ... 40
17. Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle ... 42

LÄHTEET
LIITTEET

ÄÄNEKOSKI
Tulevaisuus asuu täällä

1 Puheenjohtajan katsaus

Vuosi 2023 on ollut ison muutoksen aikaa myös Äänekoskella, kun iso osa valtionosuudesta ja henkilöstöstä siirtyi hyvinvointialueelle. Samalla Äänekoski-ilmiö strategia vuoteen 2028 toi organisaatiolle käyttöön uudet arvot, tavoitteet sekä mittarit.

Koska maailma ympärillämme muuttuu, muutoksessa tarvitaan rohkeutta hypätä välillä tuntemattomaankin ja sitä kautta antaa itselle ja toisille mahdollisuus. Muutoksessa tarvitaan myös valmiudet muuttua tiukan talouden aikana. Siksi tarkastuslautakunta arviointikertomuksessaan katsoo ja tuo rohkeasti esiin keskusteluun asioita.

Arviointikertomuksen 2023 tarkoituksena on auttaa löytämään reittejä, joita pitkin kaupunki voi uudistua turvallisesti. Siihen tarvitaan rohkeutta katsoa realistisesti tulevaisuuteen ja johtaa tiedolla. Jotta tämä ”suunnistaminen” onnistuu, valtuusto tarvitsee pohjakartan. Pohjakartan tekoon tarvitaan yhteistä tahtotilaa poliittiselta sekä operatiiviselta johdolta.

Tarkastuslautakunta laatii vuosittain valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä käsiteltävän arviointikertomuksen. Tavoitteena on, että kaupunginhallitus antaa valtuustolle lausunnon syyskuun loppuun mennessä toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt tai päättää ryhtyä esitettyjen havaintojen perusteella. Tämän lisäksi tarkastuslautakunta voi tarvittaessa tuoda valtuustolle myös väliarvioinnin.

Tarkastuslautakunta esittää arvioita tavoitteiden toteutumisesta kolmessa ryhmässä; myönteiset havainnot, kehitettävät asiat ja riskeinä painotettavat asiat. Myönteistä on, että toiminta on sujunut hyvin, vaikka on eletty valtakunnan tasolla ja kunnissa kriisien keskellä. Samalla on valmistauduttu lainsäädännön tuomiin muutoksiin, kuten 1.1.2025 alkavaan TE24 työ- ja elinkeinouudistukseen, jossa julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy valtion työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille ja/tai kuntien yhteistoiminta-alueille.

Tarkastuslautakuntana halusimme kuulla myös nuorisovaltuustoa. Totesimme nuorisovaltuustolla olevan raikkaita, hyviä sekä toiminnan kehittämisessä hyödynnettäviä näkemyksiä. Tarkastuslautakunnan mielestä nuoria olisi syytä kuulla enemmän asioiden valmistelussa ja pohjatiedon keräämisessä. Keski-Suomen kuntien ja hyvinvointialueen tarkastuslautakuntien puheenjohtajien verkosto jatkoi aktiivisesti työskentelyä vuonna 2023. Viestit verkostolta on otettu huomioon arviointikertomuksessa.

Perusteellisesti tehty arviointi tukee toiminnan kehittämistä. Vaikuttavuuden kannalta oleellista on, otetaanko arviointikertomuksessa esitetyt havainnot, puutteet ja kehittämisehdotukset huomioon toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa riittävän nopeasti ja kattavasti. Tarkastuslautakunta rohkaisee tähän.

Kiitokset kaikille kuulemisiin erittäin hyvin valmistautuneille tahoille. Tarkastuslautakunnan työ on sitä kautta voinut perustua parhaaseen mahdolliseen tietoon.

Kiitän lämpimästi tarkastuslautakunnan jäseniä hyvässä yhteisymmärryksessä tehdystä työstä. Lautakuntamme on työstänyt arviointikertomusta tiiminä asioista keskustellen. Jokaisella jäsenellä on ollut tärkeä rooli tässä tehtävässä. Keskusteluissa ja tiedon hankkimisessa olemme tiedostaneet sen, että pyrimme edesauttamaan toiminnan kehittämistä lähinnä juuri strategisella tasolla. Erityinen kiitos kuuluu sihteereille ja tilintarkastajille. Tuula Ruuska on päivittänyt sidonnaisuusrekisterin ja viestintäsuunnittelija Suvi Kallioisen kanssa on tehty yhdessä raportin ulkoasu. Kiitos antoisasta yhteistyöstä.

Leila Lindell
Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2 Tarkastuslautakunta 2023

2.1. Lautakunnan toiminta

Äänekosken valtuusto asetti 12.06.2023 § 35 tarkastuslautakunnan vuosien 2023 - 2025 hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten kuntalain 121 §:n perusteella. Lautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunnan jäseniksi ja näille henkilökohtaisiksi varajäseniksi valtuusto valitsi:

Jäsen	**Henkilökohtainen varajäsen**
Holopainen Simo	Oranen Arvo
Lax Marko	Aho Jarmo
Lindell Leila	Maukonen Paula
Penttinen Hannu	Heikkinen Päivi
Pölkki Tuula	Vilén Erkki
Rantanen Ville	Pönkänen Erkki
Rautiainen Marjo	Kolari Marja
Rautiainen Sinikka	Seppälä Michelle
Somiska Mikko 16.4.24 asti	Jämsén Olli 16.4.2024 asti
Jämsén Olli 16.4.2024 alkaen	Isoviita Martti 16.4.2024 alkaen

Lautakunnan puheenjohtajana toimii Leila Lindell, varapuheenjohtajana Mikko Somiska 16.4.2024 asti ja 16.4.2024 alkaen Olli Jämsén, lautakunnan sihteerinä toimi 31.5.2023 asti Kiia Sol BDO Oy:stä ja.2023 alkaen Joni Mäkitalo BDO Oy:stä 31.12.2013 ja vuoden 2024 alusta Päivi Varis BDO Oy:stä. Teknisenä sihteerinä hallintosihteeri Tuula Ruuska.

Valtuusto on 22.2.2021, § 6, valinnut kuntalain 122 §:n mukaiseksi tilintarkastusyhteisöksi toimikaudeksi 2021–2024 BDO Audiator Oy:n Oy:n, joka on nimennyt vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi JHT, HT Minna Ainasvuoren 22.9.2023 asti ja JHT, HT Joni Mäkitalon 22.9.2023 alkaen.

Tilintarkastaja on raportoinut suorittamistaan tarkastuksista tarkastuslautakunnalle ja antanut kuntalain 125 §:n mukaisen tilintarkastuskertomuksen. Tilintarkastuskertomus on ollut lautakunnan käytössä tätä arviointikertomusta laadittaessa. Konserniyhtiöiden vastuullisina tilintarkastajina ovat toimineet KHT, HT Marko Tiilikainen ja HT Tuomo Sirviö BDO Oy:stä.

2.2. Lautakunnan työskentely

Lautakunta on kokoontunut kauden aikana yhteensä 10 kertaa. Lautakunta on tutustunut ennalta laaditun arviointisuunnitelman mukaisesti eri toimialoihin haastattelemalla johtavia luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita. Haastateltavat ovat myös vastanneet kirjalliseen ennakkokyselyyn. Kuluneena vuonna lautakunnan työskentely painottui uuden kaupunkistrategian tilannekuvaan kaupunkikonsernin näkökulmasta.

Lautakunnan jäsenten esteellisyydet on käsitelty ja ne on kuvattu liitteessä 1. Tarkastuslautakunnan jäsenet eivät osallistuneet vuoden 2023 arviointiin siltä osin kuin he olivat esteellisiä.

Tarkastuslautakunnan tehtävä perustuu kuntalakiin ja kaupungin hallintosääntöön. Tarkastuslautakunnan tehtävä on arvioida, miten valtuuston tilikaudelle asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tämän lisäksi tehtävänä on kiinnittää huomiota toiminnan, toimintatapojen ja palvelujen järjestämisen tarkoituksenmukaisuuteen sekä arvioida toimintaa ja sen vaikuttavuutta suhteessa kustannuksiin. Näiden tehtävien lisäksi tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu arvioida HYTE-kertoimen hyvinvointi- ja terveysindikaattorin kriteereitä sekä kunnassa asetettujen hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutumista.

Tarkastuslautakunta perustaa arviointinsa henkilöiden kuulemisten lisäksi tilinpäätökseen, talousarvioon ja toimialoilta kerättyihin arviointilomakkeisiin, sekä niihin havaintoihin, jotka se on itse todennut tai saanut tietoonsa.

Tarkastuslautakunta esittää omassa arviointikertomuksessaan asioita, joita se painottaa ja joihin se on toimintavuoden aikana yksityiskohtaisemmin tutustunut.

Tarkastuslautakunta antaa myös suosituksia toiminnan kehittämisestä. Tarkastuslautakunta tiedostaa, että toimin-nan johtaminen ja päätöksenteko kuuluu kaupunginhallitukselle.

Lautakunta on kuullut seuraavia henkilöitä:

- Tilintarkastajan tarkastussuunnitelma tilikaudelle 2024, tilintarkastaja Joni Mäkitalo
- Vuoden 2024 työllisyysalue valmistelun tilanne, suhde työllisyysohjelmaan ja tavoitteiden osalta peilaus toteuman tilanteesta, työllisyyspäällikkö Riikka Hytönen, hallintojohtaja Aleksi Heikkilä sekä talousjohtaja Tapani Hämäläinen
- Maahanmuuttoasioiden koordinointi Äänekoskella, perhepalvelujohtaja Pirjo Heinonen
- Sisäisen valvonnan järjestäminen ja riskienhallinta, talousjohtaja Tapani Hämäläinen
- Henkilöstöryhmien edustajien kuuleminen: luottamusmiehet Eija Kajakulma (JHL), Karoliina Hiltunen (Super), Tiina Nejlik (JUKO) ja Petri Varis (JYTY)
- Tutustumiskäynti Suolahden yhtenäiskoulu, rehtori Mika Lehtonen
- Talouskatsaus 2023 ja talousarvio 2024, talousjohtaja Tapani Hämäläinen
- Tutustumiskäynnit Karhunlähteen päiväkoti ja Mikonpuiston päiväkoti
- Nuorisovaltuuston kuuleminen, Salla Kärkkäinen, Joonas Laitinen, Sonja Rauhala, Saga Tervo
- Valtionosuusrahoitus ja verotulojen tasausjärjestelmä, talousjohtaja Tapani Hämäläinen
- Opetus- ja kasvatustoimialan ajankohtaiset asiat, opetus- ja kasvatusjohtaja Ville Härtsiä, opetus- ja kas-vatuslautakunnan puheenjohtaja Timo Pulli
- Äänekosken Energia Oy tavoitteiden toteutuminen ja tilinpäätös 2023, toimitusjohtaja Maarit Herranen, hallituksen puheenjohtaja Marko Tuhkanen
- Tilinpäätöksen 2023 esittely, talousjohtaja Tapani Hämäläinen, hallituksen puheenjohtaja Kari Kiiskinen, 1. varapuheenjohtaja Henna Penttinen
- ProAvera Oy tavoitteiden toteutuminen ja tilinpäätös 2023; toimitusjohtaja Antti Virmanen, hallituksen puheenjohtaja Matti Virtanen
- Ääneseudun Asunnot Oy tavoitteiden toteutuminen ja tilinpäätös 2023; toimitusjohtaja Mika Karvonen ja hallituksen puheenjohtaja Anniina Ojajärvi
- Äänekosken Kiinteistönhoito Oy tavoitteiden toteutuminen ja tilinpäätös 2023; toimitusjohtaja Antti Virmanen, hallituksen puheenjohtaja Lauri Lax

- Henkilöstötilinpäätös 2023; Henkilöstöjohtaja Arja-Leena Kriivarinmäki, työsuojeluvaltuutettu Kari Marjo sekä pääluottamusmiehet Eija Kajakulma (JHL), Mirja Hallikainen (JUKO), ja Petri Varis (JYTY)
- Äänekosken hyvinvointikertomus 2023; hyvinvointikoordinaattori Päivi Kivelä, Taina Laitinen ja opetus- ja kasvatusjohtaja Ville Härtsiä
- Tietoturvan, tietosuojan ja riskienhallinnan tilanne, tietohallintopäällikkö Juha Kärkkäinen ja tietosuojavastaava Ilkka Tarvainen
- Hyvinvointikertomus 2022: hyvinvointikoordinaattori Päivi Kivelä, Taina Laitinen ja opetus- ja kasvatusjohtaja Ville Härtsiä
- Opetus- ja kasvatuslautakunta tavoitteiden toteutuminen, opetus- ja kasvatusjohtaja Ville Härtsiä, opetus- ja kasvatuslautakunnan puheenjohtaja Timo Pulli
- Vuosien 2021 ja 2022 arviointikertomuksien käsittelytilanne, hallintojohtaja Aleksi Heikkilä
- Äänekosken kaupungin toimintavuosi 2023, kaupunginjohtaja Matti Tuononen
- Tilintarkastajan loppuraportti tilikaudesta 2023, tilintarkastaja Joni Mäkitalo

Tarkastuslautakunnan huomiot:

Tarkastuslautakunta on ollut tyytyväinen kuulemiinsa esityksiin. Alustukset sekä ennakkokyselyjen vastaukset ovat olleet valaisevia ja antaneet selkeän kuvan ja tärkeää tietoa toiminnasta arvioinnin pohjaksi.

3. Sidonnaisuusrekisteri

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Vuoden 2015 kuntalain (410/2015) hallintoa ja johtamista koskevat säännökset tulivat voimaan 1.6.2017 lukien. Kuntalain 121 1 §:n ja 84 §:ssä 5 kohdan mukaan tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuusrekisterin oikeellisuutta.

Tarkastuslautakunta käsitteli ja hyväksyi kaikki Äänekosken kaupungille toimitetut sidonnaisuusilmoitukset ja päätti toimittaa ne valtuustolle tiedoksi.

4. Vuoden 2022 arviointikertomuksen vastausten arviointi

Kaupungin toiminnan tarkastus muodostaa kokonaisuuden, jossa vuosi vuodelta pyritään jatkuvan parantamisen periaatteeseen. Edellisen vuoden huomiot parantavat siten seuraavan vuoden toiminnan tasoa ja kohdentumista.

Kaupunginvaltuusto on velvoittanut kaupunginhallituksen antamaan selvityksen vuoden 2022 arviointikertomuksen yhteenvedossa esitettyjen havaintojen aiheuttamista toimenpiteistä 12.06.2023, §42 tekemällään päätöksellä.

Kaupunginvaltuusto on käsitellyt 25.9.2023 § 53 kaupunginhallituksen 18.9.2023, § 234 antaman selvityksen. Selvitys on käsitelty tarkastuslautakunnassa 12.12.2023 § 72. Selvityksen oikeudellinen perusta on kuntalain (410/2015) 121 §:n 5 momentin säännös, jonka mukaan kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunta on käsitellyt vuosien 2021 ja 2022 arviointikertomuksissa esitettyjen kysymysten vastauksia. Liitteessä 2. on kuvattu kaupunginhallituksen vastausten ja tehtyjen toimenpiteiden tilanne toukokuussa 2024.

Tarkastuslautakunnan huomiot:

Toimintavuoden aikana merkittäviltä osin on saatu etenemään vuosien 2021 ja 2022 arviointikertomuksissa esille nostetut asiat ja tuotua ne valtuustolle päätettäväksi. Vuoden 2022 asioissa on vielä isoja asioita keskeneräisenä. Näiden osalta tarkastuslautakunta pyytää toimenpiteitä 31.12.2024 loppuun mennessä. Kaupunginvaltuusto on 12.06.2023 §42, tekemällään päätöksellä velvoittanut kaupunginhallituksen antamaan selvityksen vuoden 2022 arviointikertomuksen yhteenvedossa esitettyjen havaintojen aiheuttamista toimenpiteistä.

5. Äänekosken kaupunkistrategia

Äänekoski kuvaa strategiaansa Äänekoski-ilmiönä. Äänekosken kaupunkistrategia ulottuu vuoteen 2028. ”Me tähtäämme korkealle, emmekä tyydy puhumaan pelkästä strategiasta.”

Äänekoski toteuttaa kaupunkistrategiaansa Äänekoski-ilmiötä avoimesti ja yhdessä asukkaiden kanssa. Kaikki on kutsuttu mukaan toteuttamaan strategian mukaisesti hyvää elämää, kestävää ympäristöä ja vaikuttavia elinkeinoja - osallistavan strategian kolmea päätavoitetta.

Asukkaille, yhdistyksille ja yrityksille järjestetään säännöllisesti erilaisia osallistavia tilaisuuksia, tapahtumia, foorumeita ja kyselyjä. Kaupunkistrategiaa täydentämään ja strategian toteuttamiseksi laaditaan erilliset strategian toimeenpano-ohjelmat.

STRATEGIAN TOIMEENPANO-OHJELMAT

- Elinkeino- ja kilpailukykyohjelma 2022 - 2028
- Kaupunkirakenneohjelma 2022 - 2028
- Kulttuuri- ja liikuntaohjelma 2022 - 2024
- Opetus- ja kasvatustoimialan palveluohjelma 2022 - 2028
- Työllisyysohjelma 2022 - 2028
- Ympäristöohjelma 2022 - 2028

ÄÄNEKOSKI
Tulevaisuus asuu täällä

Äänekosken kaupunkistrategian toteuttamiseen on ilmoitettu kutsuttavan kaikki mukaan. Äänekosken osallistavan ja avoimen hallinnon periaatteiden mukaisen kaupunkistrategian eli Äänekoski-ilmiön toteutumista tehdään näkyväksi Ilmiö-sivustoilla. Somessa Äänekoski-ilmiötä voi seurata kaupungin some-kanavissa tai merkinnöillä #AanekoskiIlmio ja #IlmiöTeko.

Äänekosken kaupunki haluaa myös seurata mittaamalla strategiansa toteutumista ilmiömittarin avulla. Mittarin lukemiin voi jokainen asukas vaikuttaa vastaamalla kuukausittain toteutettaviin ilmiömittarin asukaskyselyihin.

Ilmiömittarin luku syntyy jo valmiiksi kaupungin seuraamista asioista, kuten talousarvion toteutumisesta, verotuloista, koulutustasosta, työllisyydestä ja ilmanlaadusta, sekä kuukausittain toteutettavien asukaskyselyiden vastauksista.

5.1 Kaupunkistrategian arvojen toteutuminen

Tarkastuslautakunta arvioi uuden Äänekoski-ilmiö strategian arvojen toteutumista ennakkokyselyin operatiiviselle johdolle ja toimialoille.

OLEMME TASAPUOLISIA JA OIKEUDENMUKAISIA

Arvo toteutuu pääsääntöisesti konkreettisesti toimielinten päätöksenteossa ja viranhaltijapäätöksissä. Valmistelussa tehdään aina selvitykset, arvioinnit ja taustoitukset huolellisesti.

Vaikutusten ennakkoarvioinnissa otetaan käyttöön syksyllä 2024 lomake, mikä madaltaa kynnystä käyttää ennakkoarviointeja päätösesitysten valmistelussa.

TOIMIMME KESTÄVÄSTI

Äänekosken kaupunki on kirjannut kestävää ympäristöä tukevat tavoitteet strategiaan. Kestävä ympäristö on yksi strategian kolmesta pääulottuvuudesta, jonka tavoitteena on hiilineutraalius vuonna 2030 ja huomioida kestävä kehitys kaikissa toiminnoissa.

Missä onnistuttu?

• Kaupungilla on oma ympäristö- ja ilmasto-ohjelma, joka on valmistunut vuonna 2022. Toimenpideohjelman jalkauttaminen on menossa. Myös muissa toimenpideohjelmissa on toimia, joilla edistetään ympäristöasioita.

• Kaupunki on laatinut ympäristöoppaat asukkaille sekä henkilökunnalle vuonna 2022.

• Kaupungilla on tehty systemaattista työtä ja konkreettisia toimia ympäristö- ja ilmastoasioiden edistämiseen eri toimialoilla. Kaupunkiorganisaatio on huomioinut ympäristöasiat useassa eri toimenpiteessä mm. energiankäytössä, kiertotalouden edistämisessä ja hankinnoissa. Henkilöstö on motivoitunut ympäristöasi-oiden edistämiseen.

• Kaupunginhallitus myöntää vesistökunnostuksiin avustusta ja tukee näin asukkaiden ympäristötyötä. Lisäksi kaupunki on tehnyt yhteistyössä Konneveden kunnan kanssa vesistökunnostusta Pyhäjärvellä useamman hankkeen voimin. Äänekosken kaupunki on myös Keski-Suomen Ympäristö ja Vesi ry:n jäsen. Jäsenyyden avulla kaupunki on saanut asiantuntija-apua alueen vesiensuojeluun liittyen niin omiin, kuin asukkaidenkin toimiin.

• Vuodesta 2019 alkaen ympäristön ja ilmaston hyväksi tehtävää työtä on edistetty myös hankkeiden avulla, jotka ovat mahdollistaneet lisäresurssin käyttöä.

  - o Hankkeet:
  - o Vihreä uusiutuva Äänekoski 2019 - 2022
  - o Elämän kestävä Äänekoski 2022 - 2023
  - o Resurssiviisas Äänekoski – vähäpäästöinen tieliikenne 2023 - 2024
  - o Pyöräilyn ja kävelyn kehittämissuunnitelma 2024

• Äänekosken kaupunki on vahvasti mukana edistämässä Keski-Suomen ilmastotyötä. Pitkäjänteisen ilmastotyönsä ansiosta Äänekoskea pidetään yhtenä edelläkävijöistä koko maakunnassa.

• Kaupunki tekee tiivistä yhteistyötä muiden keskisuomalaisten kuntien sekä Keski-Suomen Liiton kanssa ympäristö- ja ilmastoasioiden edistämisessä.

• Tiedotusta on lisätty ympäristö- ja ilmastoasioista. Omien toimien lisäksi on tiedotettu asukkaita myös esim. haettavista avustuksista öljylämmityksen vaihtamisesta vähäpäästöisemmäksi.

• Äänekoski on osallistunut erilaisiin kampanjoihin, joilla saatu osallistettua kouluja ja asukkaita mm. Miljoona roskapussia ja Astetta alemmaksi -kampanjoilla.

ÄÄNEKOSKI
Tulevaisuus asuu täällä

Äänekosken vuoden 2023 saavutuksia:

• Vuonna 2023 Äänekosken kaupungin ympäristötarkastaja Jatta Heikkinen valittiin Vuoden ympäristönsuojeluviranhaltijaksi.
• Vuonna 2023 Äänekosken arviointikertomus palkittiin Suomen parhaana alle 20.000 asukkaan sarjassa.
• Äänekoski on Vuoden varhaiskasvatuskunta 2023–2024. Tunnustuksen myönsi Varhaiskasvatuksen opettajien liitto (VOL).
• Äänekoski pääsi mukaan valtiovarainministeriön avoimen hallinnon työhön. Hallintojohtaja Aleksi Heikkilä ja varajäsen viestintäsuunnittelija Suvi Kallioinen valittiin Äänekosken kaupungin edustajana valtiovarainministeriön työryhmään, joka on perustettu avoimen hallinnon edistämiseksi ja hyvien käytänteiden levittämiseksi.
• Vuoden 2023 parhaat yrittäjyyskasvattajat palkittiin ja Keski-Suomen palkinto tuli Äänekoskelle kau-pungin yrittäjyyskasvatuksen vastuuopettaja Mika Matilaiselle. Keski-Suomen Vuoden yrittäjyyskas-vattaja 2023 tunnustuksen myönsi Suomen merkittävin yrittäjyyskasvatustoimija YES-verkosto.

Tarkastuslautakunnan huomio:

Näistä kunniamaininnoista on pääteltävissä, että kaupunki on onnistunut monessa asiassa erittäin hyvin.

Missä kehittämistä?
• Kylien ja taajamien asukkaista useat eivät koe tasapuolisuuden ja oikeudenmukaisuuden toteutumista. Kyläillat kyllä toteutuvat. Kyläillat ovat informatiivisia ja niissä kyläläiset voivat keskustella kaupungin päättäjien kanssa. Kylien korjaustarpeet ja -hankkeet toteutetaan kyläparlamentin kautta.
• Kiertotaloustoimien edelleen kehittäminen ja toimien systematisointi kaupungin omissa toimissa.
• Luonnon monimuotoisuuden parantaminen ja huomioiminen omassa maankäytössä ja muissa toimissa, esim. hulevesiratkaisut ja metsien hoito.
• Ilmastonmuutoksen sopeuttamistoimet otettava huomioon kaikissa toimissa.
• Väestörakenteen vanhetessa kotona asumisen mahdollistaminen infran osalta (penkit, julkiset WC:t, esteettömyys).

Missä riskit?
• Päästövähennystavoitteisiin ei päästä elleivät toimet ole riittäviä.
• Henkilöresurssit ja budjetti ympäristö- ja ilmastotyön tekemiseen eivät ole riittäviä, vaan joudutaan tinkimään niiden toteuttamisessa.
• Ympäristö- ja ilmastotyön edistämistä ei arvosteta tarpeeksi korkealle ja riskinä on resurssien sekä motivaation väheneminen.

HAEMME AKTIIVISESTI UUSIA JA INNOVATIIVISIA RATKAISUJA

Missä onnistuttu?
• Kaupunkiin on saatu houkuteltua runsaasti suurteollisuutta.
• Kaupungin toiminta yritysten silmin on joustavaa, nopeaa ja luotettavaa.
• Teollisuustonttien esirakentaminen.
• Kuntabarometrin mukaan kaupungin ja yrittäjien välinen yhteistyö on parantunut huomattavasti.
• Runsaasti erilaisia osallistamistilaisuuksia, osallistava budjetointi, ilmiöteot ja -mittarit, ilmiökahvit, kyläillat jne.
• Kaupunki on ollut valtakunnallisesti edelläkävijä mm. yrittäjyyskasvatuksessa, varhaiskasvatuksessa, osallistavuudessa sekä aiemmin luoduissa soteprosesseissa.

Missä kehittämistä?
• Äänekoskelle muuton edistämiseksi on hyvä miettiä rantatonttien kaavoitusta ja/tai esirakentamista houkutustekijäksi.
• Tekoälyn hyödyntäminen esim. toimistotyön/raportoinnin helpottamiseksi. Tässä kannattaa kuitenkin edetä varovaisuuden periaatteita noudattaen.

Missä riskit?
• Tuloskorttien mittarit eivät ehkä mittaa parhain tavoin strategian toteutumista, esimerkiksi tasapuolisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Tuloskorttien mittareiden seuraamista tulisi lisätä.

• Asukastyytyväisyyskyselyn roolia tulisi lisätä.
• Riskinä voi olla esimerkiksi, että osallistamisessa mennään liian pitkälle. Päätöksentekovastuu on kuitenkin toimielimillä ja viranhaltijoilla.

Tarkastuslautakunta ehdottaa säännöllisen palautteen keräämistä myös kylien ja taajamien asukkailta ja pyrkimystä tasapuolisuuteen (tiet, leikkipuistot, hankkeet).

ÄÄNEKOSKI
Tulevaisuus asuu täällä

6. Nuorisovaltuuston näkemys vuodesta 2023

Nuorisovaltuuston edustajat olivat tarkastuslautakunnan kokouksessa esittämässä näkemyksiään siitä, miten Äänekosken kaupunkistrategian arvot toteutuivat vuonna 2023 ja miten nuorisovaltuuston osaamista ja ideoita pystytään hyödyntämään kaupunkistrategian toteutuksessa.

Nuorisovaltuusto toimii Äänekoskella aktiivisesti ja heiltä on edustajat lautakunnissa ja kaupunginhallituksessa. Heillä on mentoreina kummivaltuutetut eri puolueista.

Äänekosken kaupungin strategiaan kirjattujen arvojen osalta nuorisovaltuusto toi tärkeitä asioita esille.

Nuorisovaltuuston video löytyy Äänekosken kaupungin YouTube-kanavalta https://www.youtube.com/watch?v=JKAvCf6DUxw

OLEMME TASAPUOLISIA JA OIKEUDENMUKAISIA

• Säästöistä huolimatta on onnistuttu, vaikka on jouduttu tinkimään.
• Lapsiin ja nuoriin liittyvät säästöt tuntuvat liiallisilta verrattuna siihen, miten iso merkitys lapsilla ja nuorilla on kaupungin tulevaisuuden kannalta.
• Nuorisovaltuusto kaipaa perusteluja, millaiseen tutkittuun tietoon tai ammattitaitoon esimerkiksi talouden säästöt perustuvat.
• Perheisiin on Äänekoskella panostettu paljon (esimerkiksi tapahtumat ja arkea helpottavat asiat).
· Nuoret ja yksinäiset kaikenikäiset jäävät liian vähälle huomiolle.

TOIMIMME KESTÄVÄSTI

Missä onnistuttu?

• Kestävään kehitykseen liittyviä toimenpiteitä on kaupungilla paljon. Nuorisovaltuustolta on edustus HINKU-työryhmässä.

Missä kehittämistä?

• Nuorisovaltuusto haluaa saada lisätietoa, mitä toimenpiteitä on tehty ja miten asioissa on menty eteenpäin sekä miten kuntalaiset voivat toimia edistääkseen näitä asioita.
• Nuorten kannalta toivotaan panostusta esimerkiksi koulussa ja kaupunkiympäristössä siihen, että nuoret oppivat kasvisruokien valmistamista, kierrättämistä ja muita arkielämään vaikuttavia

ympäristöystävällisiä toimintatapoja, jotta ne tulisi osaksi elämää.

Missä onnistuttu?
• Työyhteisöihin on panostettu hyvin, ja kaupungilla on töissä idearikasta porukkaa.

HAEMME AKTIIVISESTI UUSIA JA INNOVATIIVISIA RATKAISUJA

Missä kehittämistä?
• Nuorisovaltuuston mielestä kaupunki on käyttänyt rahaa toisinaan lyhytnäköisesti (esim. viidakkoleikkipuiston rakentamisen ajankohta ja keskusaukio), kun käyttämällä nämä rahat kestävämmin, voitaisiin vaikuttaa useampien hyvinvointiin.
• Nuoria tulisi kuulla entistä enemmän myös kaupunkisuunnittelussa ja kaikessa päätöksenteoksessa, vaikkei se liittyisi suoraan nuoriin. Uusia innovatiivisia ideoita voisi saada nuorilta ja niihin toivottaisiin myönteistä suhtautumista tai perusteita, miksi jotain ideaa ei voida toteuttaa.
• Hävikkiruuan hyötykäyttämisen tehostaminen myymällä sitä eteenpäin kuntalaisille tai muilla tavoilla.

Missä riskit?
• Ympäristö muuttuu odotettua nopeammin, jolloin ei pysytä kehityksessä perässä.

Strategiaan kirjattu tavoite, että "olemme Suomen tuottavin ja vaikuttavin kaupunki asukasmäärään suhteutettuna" kuulostaa nuorisovaltuuston mielestä kunnianhimoiselta.

Missä onnistuttu?
· Nuoria on kannustettu yrittäjyyskasvatukseen.

Missä riskit?
• Vaikka työpaikkoja on tarjolla, niin se ei lisää kaupunkilaisten työllistymistä, vaan työntekijöitä tulee muualta. Muualta tulevat pitäisi saada kaupungin asukkaiksi.

Merkittävimmät onnistumiset
• Nuorille tarjotaan hyvin kesätöitä.
• Monipuoliset harrastusmahdollisuudet.
• Lapsiperheille hyvin toimintaa ja arjen tukea saatavilla.

Merkittävimmät riskit
• Työttömyysaste.
• Kuntalaisten yksinäisyys ja syrjäytyminen.
• Kaupungin palvelutason laskeminen säästötoimenpiteitten takia.

Merkittävimmät kehittämistä vaativat asiat
• Yritysten kannustaminen palkkaamaan kuntalaisia tai kuntaan työn perässä muuttavia.
• Kaupungin viestinnän kuntalaisille tulisi olla paremmin strategiasta tiedottavaa, viestinnän tulisi olla selkeämpää ja asukaslähtöisempää.
• Nuorten kuuleminen tärkeää, koska nuorissa on tulevaisuus.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Nuorisovaltuuston näkemyksissä on arvokasta potentiaalia hyödyntää kaupungin kehittämistyössä. Voisiko jatkossa nuorisovaltuustolla olla esimerkiksi osallistavan budjetin kautta tietty määräraha, jota he voivat käyttää nuorten tarpeisiin Äänekoskella?

ÄÄNEKOSKI
Tulevaisuus asuu täällä

7. Tarkastuslautakunnan tilannekatsaus vuoteen 2023

Tätä tarkastuslautakunnan arviointikertomusta laadittaessa maailmantilanteen epävakaus aiheuttaa edelleen epävarmuutta ja uhkaa taloudelliseen ja toiminnalliseen tilanteeseen.

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuoden 2023 alusta ja kuntien verotuloja ja valtionosuuksia siirrettiin merkittävästi hyvinvointialueille. Äänekosken kaupungin valtionosuudet vähenivät soteuudistuksen seurauksena yhteensä 36,6 M€ vuodesta 2022.

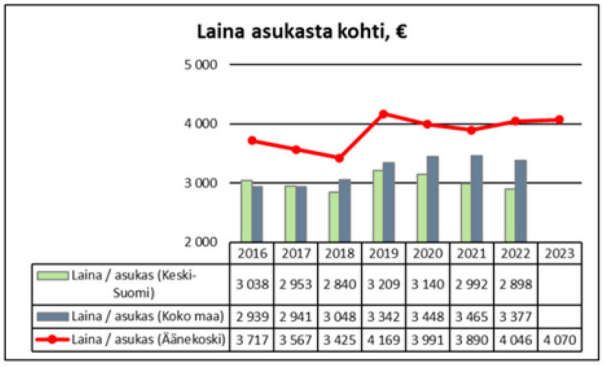
Valtionvarainministeriö ilmoitti marraskuussa 2023, että kunnille on maksettu 501 M€ liikaa valtionosuuksia vuodelle 2023. Äänekosken osuus on valtionvarainministeriön laskelman mukaan 1,6 M€ ja kyseinen summa on tarkoitus periä kunnilta takaisin vuosina 2025–2027. Tilikauden tulos oli 4,57 M€ ylijäämäinen.

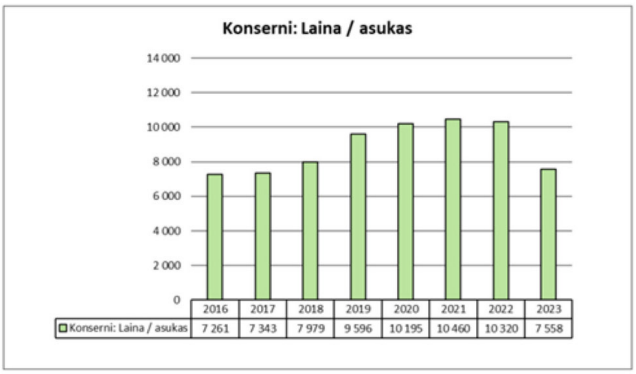
Kaupungin asukasluku laski edelleen vuonna 2023. Huolestuttavaa on, että lähtömuutto on suurempaa kuin tulomuutto. Väestömäärän lasku johtuu myös syntyvyyttä korkeammasta kuolleisuudesta.

Väestökehitys ja huoltosuhde ovat pitkään heikentyneet useissa Keski-Suomen kunnissa. Kuntakonsernin lainakanta on kasvanut koko valtuustokauden ajan. **Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä huomion kiinnittämistä pidempien trendien kehitykseen Äänekoski-ilmiön taloudellisia ja toiminnallisia mittareita arvioitaessa sekä kehitettäessä.**

Väestömäärän kehitys ja lainakannan kasvu

Äänekosken väkiluvun kehitys	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Asukasluku 31.12.	19 909	19 646	19 374	19 144	18 851	18 765	18 577	18 318	18 120	17 977
Muutos %	-0,8 %	-1,3 %	-1,4 %	-1,2 %	-1,5 %	-0,5 %	-1,0 %	-1,4 %	-1,1 %	-0,8 %
Muutos (asukasta)	-168	-263	-272	-230	-293	-86	-188	-259	-198	-143

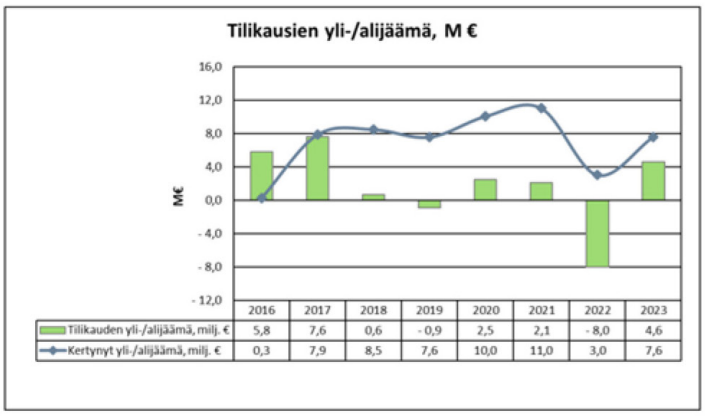

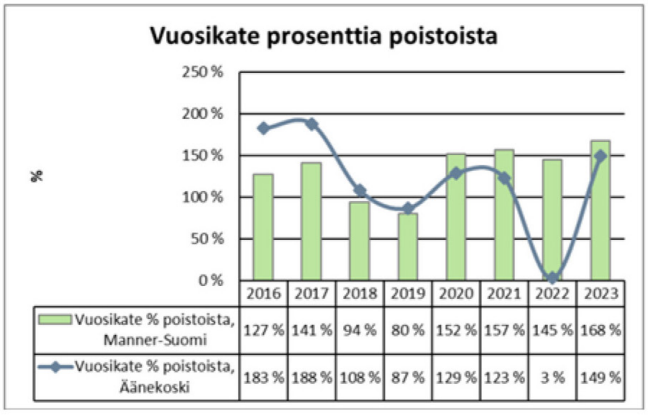

Tarkastuslautakunnan huomiot

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunkistrategian aktiivista toimeenpanoa tulee tehostaa, jotta valtuusto voi pitkäjänteisesti vahvistaa kaupungin elinvoimaa ja taloutta. Toimenpideohjelmien ja tavoitteiden sitovuustasot tulee määritellä tarkemmin ja tehdä tavoitesuunnitelmat ohjelmakauden loppuun asti. Suositamme, että toimialat hyväksyvät ja täsmentävät talousarvion käyttösuunnitelmat.

8. Taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi

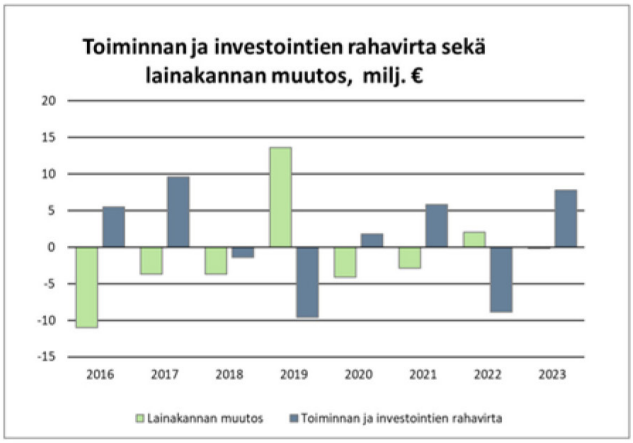

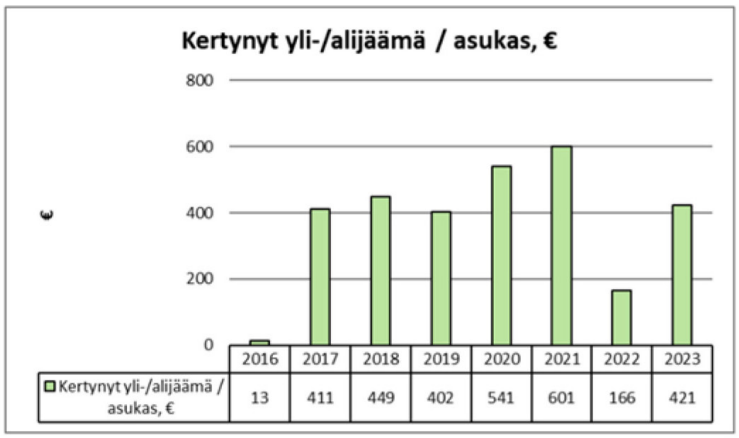
Tilikauden 2023 ylijäämä oli 4,571 M€ (v. 2022; alijäämä 8,006 M€) Tilikauden tulos oli 4,571 M€ ylijäämäi-nen, mikä oli 12,577 M€ parempi kuin vuonna 2022. Vuosikatteeksi muodostui 13,77 M€, mikä on 5,7 M€ suurempi kuin talousarviossa. Vuoteen 2022 verrattuna vuosikate oli 13,55 M€ suurempi. Äänekosken vuosikate oli 149,44 % poistoista, kun luku edellisenä vuonna oli 2,68 %.

"Tällä tunnusluvulla mitattuna kaupungin tulorahoituksen oletetaan olevan riittävä investointeihin nähden", tarkastuslautakunta toteaa.

Verotulot olivat 45,953 M€ ja ne vähenivät vuoteen 2022 verrattuna noin 33,5 M€. Yhteisöverot laskivat 30,25 %, eli 2,9 M€. Muutettuun talousarvioon nähden verotulot olivat 1,2 M€ suuremmat. Valtionosuudet olivat 15,594 M€, joka on noin 36,66 M€ vähemmän kuin edellisenä vuonna. Valtionosuudet toteutuivat talousarvion mukaisesti.

Toimintatuotot (ulkoiset) olivat 13,9 M€ ja vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 6,63 M€ (-32,2 %). Toimintakulut (ulkoiset) olivat 63,96 M€ ja vähennystä vuoteen 2022 verrattuna oli 88,46 M€ (-58 %). Poistoja tehtiin 4,57 M€ ja ne vähenivät 0,97 M€ edellisvuodesta. Kertaluonteisia lisäpoistoja tehtiin 0,9 M€ tilikauden aikana. Vuonna 2022 lisäpoistoja ei tehty.

Tilinpäätösvuoden toiminnan ja investointien rahavirran sekä edellisten vuosien kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä.

Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on negatiivinen. **Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viimeiseltä viideltä vuodelta on noin -3,0 M€ negatiivinen.**

Kaupungin lainat ilman konsernia lainakanta on 4 070 euroa/asukas, jossa on nousua 0,6 % edelliseen vuoteen verrattuna. Kaupungin kertynyt ylijäämä oli 7,6 M€ (2022: ylijäämä 3,0 M€) ja asukasta kohden laskettuna ylijäämä oli 421 euroa/asukas (2022: ylijäämä 166 euroa/asukas). Yli-/alijäämiä verratessa tulee muistaa, että edellisten vuosien ylijäämästä on kirjattu 0,37 M€ pakollinen varaus Suolahden palvelukeskuksen kiinteistöjen purkamiseksi vuoden 2024 aikana. Kaupungin tuloveroprosentti oli 8,86. Kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti vuonna 2023 oli 7,4. Keski-Suomessa vastaava luku oli 7,91 %.

Taulukko talousarvion toteuma sitovuustasoilla toimialoittain

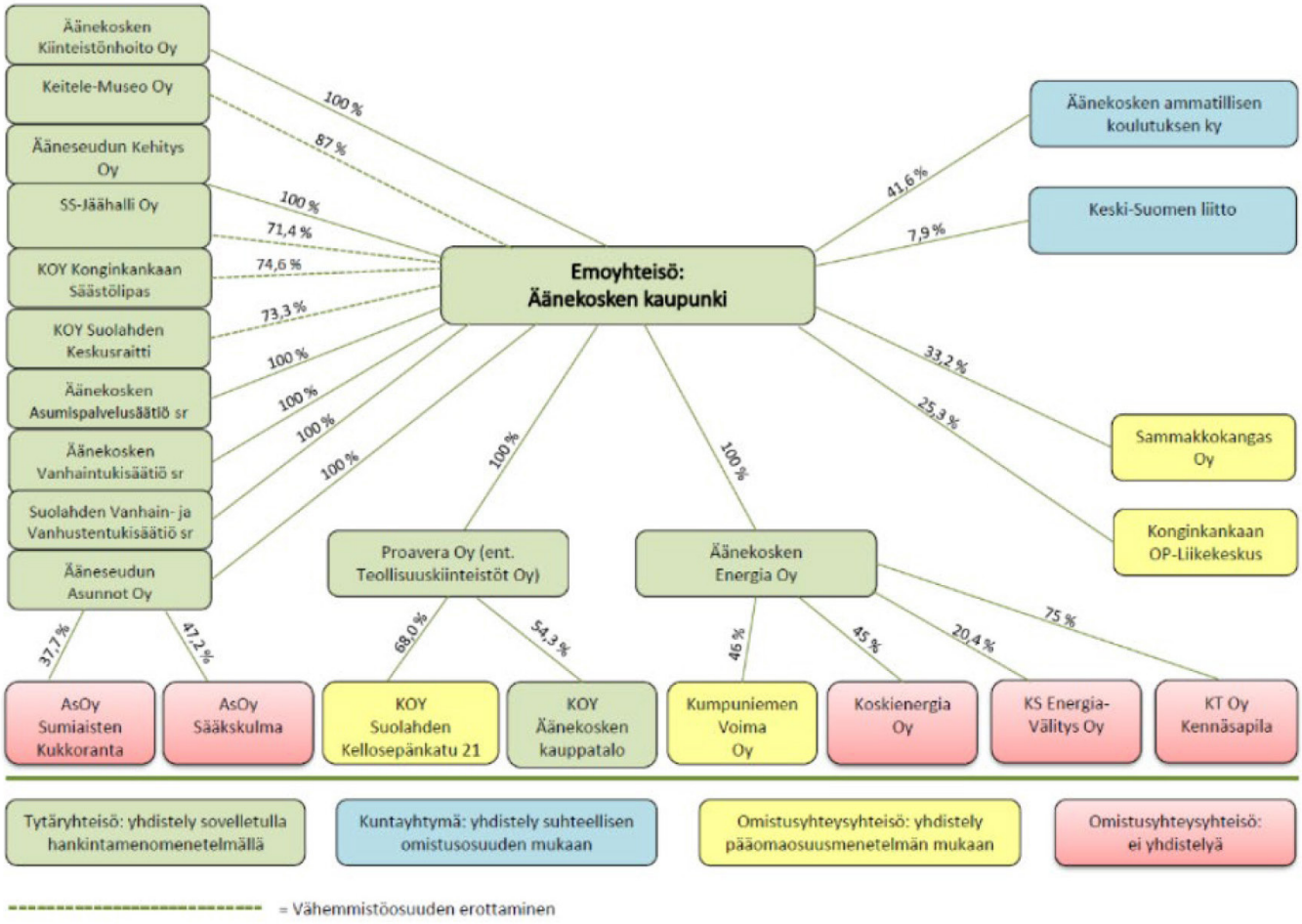
Äänekosken kaupunki	TA2023	TA2023 muutos	TA2023 + muutos	TP2023	Tot.-%	Ero, € TP2023/ TA+muutos 2023	Ero, % TP2023/ TA+muutos 2023
Tarkastuslautakunta	**-52 400**	**-100**	**-52 500**	**-50 763**	**96,7 %**	**1 737**	**-3,3 %**
Tarkastustoiminta	-52 400	-100	-52 500	-50 763	96,7 %	1 737	-3,3 %
Kaupunginhallitus	**-9 935 416**	**334 700**	**-9 600 716**	**-8 114 430**	**84,5 %**	**1 486 286**	**-15,5 %**
Opetus- ja kasvatuslautakunta	**-28 205 200**	**-454 800**	**-28 660 000**	**-28 192 948**	**98,4 %**	**467 052**	**-1,6 %**
Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	-9 513 550	-201 600	-9 715 150	-9 386 174	96,6 %	328 976	-3,4 %
Opetuspalvelut	-18 691 650	-253 200	-18 944 850	-18 806 774	99,3 %	138 076	-0,7 %
Kulttuuri- ja liikuntalautakunta	**-3 959 280**	**-44 500**	**-4 003 780**	**-3 907 749**	**97,6 %**	**96 031**	**-2,4 %**
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	-3 959 280	-44 500	-4 003 780	-3 907 749	97,6 %	96 031	-2,4 %
Kaupunkirakennelautakunta	**-8 121 900**	**-873 800**	**-8 995 700**	**-9 352 227**	**104,0 %**	**-356 527**	**4,0 %**
Kaupunkirakennepalvelut	-8 573 280	-838 100	-9 411 380	-9 798 509	104,1 %	-387 129	4,1 %
Ruokapalvelut	451 380	-35 700	415 680	446 282	107,4 %	30 602	7,4 %
Ympäristölautakunta	**-591 390**	**-5 700**	**-597 090**	**-403 480**	**67,6 %**	**193 610**	**-32,4 %**
Ympäristövalvonta	-321 390	-5 700	-327 090	-105 674	32,3 %	221 416	-67,7 %
Ympäristöterveydenhuolto	-200 000	0	-200 000	-250 485	125,2 %	-50 485	25,2 %
Maaseutuasiat	-70 000	0	-70 000	-47 321	67,6 %	22 679	-32,4 %
TOIMINTAKATE	**-50 865 586**	**-1 044 200**	**-51 909 786**	**-50 021 597**	**96,4 %**	**1 888 189**	**-3,6 %**

Kaupunkirakennepalvelun osalta ylitys oli 4,1 % ja ympäristöterveydenhuollon osalta peräti 25,2 %.

Tarkastuslautakunta toteaa
Kaupungin toimialat ovat pystyneet hoitamaan tonttinsa budjetin mukaisesti. Kaupunginrakennepalveluissa talouden tilanne, mm. inflaatiokehitys v. 2023, vaikutti hintojen nousuun, joten on ymmärrettävää, että osittaista ylitystä tapahtui.

9. Kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja konserniohjeistus

Konserni ja konsernivalvonta
Äänekosken kaupunkikonserni muodostuu kaupungista emoyhteisönä ja sen tytäryhteisöistä. Tytäryhteisöjä ovat ne yhtiöt, säätiöt ja kuntayhtymät, joissa kaupunki käyttää määräysvaltaa. Äänekosken kaupunki omistaa tai käyttää puhevaltaa myös lukuisissa muissa yhteisöissä, joissa se ei ole määräävässä asemassa.

Kaupunginvaltuusto on 9.11.2020, 52 §, hyväksynyt kaupungin omistajaohjauspolitiikkaa koskevan ohjeen.

Kaupunginhallitus vastaa kaupungin omistajaohjauksesta.

Äänekosken kaupungin nykyinen konserniohje on hyväksytty valtuustossa 14.6.2021, 61 §, ja se on tullut voimaan 1.7.2021.

Omistajaohjauksella varmistetaan, että konsernin yhteisöt ottavat toiminnassaan huomioon omistajan tahdon ja toteuttavat niitä tavoitteita, jotka omistaja on yhteisöille asettanut. Omistajaohjauksen keskeisiä välineitä ovat yhtiöjärjestys, osakassopimus, henkilövalinnat, konserniohje sekä yhteisöille asetettavat taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet. Omistajapolitiikan ohjauksesta ja valvonnasta vastaa kaupunginvaltuusto. Se päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta.

Omistajapoliittisissa linjauksissa määritellään, missä tehtävissä kaupunki on mukana omistajana ja sijoittajana sekä minkä toimintaperiaatteiden mukaan konsernia ohjataan ja valvotaan. Konserniohjeessa määritellään kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen johdon rooli, velvollisuudet sekä pelisäännöt sille, miten kaupunki käyttää määräysvaltaa yhteisöissään.

Konsernivalvonta toteutettiin konserniohjausryhmän kautta, joka kokoontui 2 + 1 kertaa vuonna 2023. Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että konsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, asetetut tavoitteet saavutetaan, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinpäätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan. Konsernivalvonnan järjestämisestä on annettu selkeä selonteko tilinpäätöksessä.

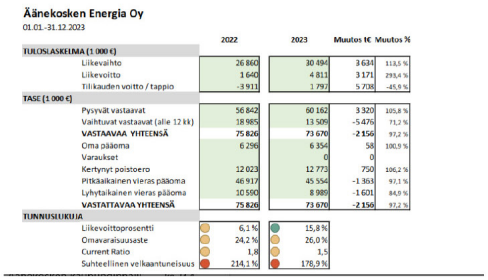
Tarkastuslautakunta on saanut selvityksen konsernivalvonnan toimenpiteistä, strategisten yhtiöiden sitovien tavoitteiden toteutumisesta ja tulevaisuuden näkymistä. Tarkastuslautakunta on arvioinut myös säätiöiden talouden ja toiminnan toteutumisesta vuoden 2023 tilinpäätöstietojen pohjalta.

Kaupunkikonsernitasolla tarkastuslautakunta kiinnittää edelleen huomioita merkittävään vieraan pääoman määrään. Konsernin lainakanta 31.12.2023 on ollut noin 135,9 M€ (187 M€), joka on laskenut 52 M€ vuodesta 2022. Lainakanta per asukas vuonna 2023 on ollut 10.320,00 euroa (edellisenä vuonna 10.315,54 euroa).

Kaupungin lainakanta ilman konsernia on ollut 4070 euroa/asukas, lisäys edelliseen vuoteen verrattuna 24,16 euroa/asukas. Kaupunkikonsernin suhteellinen velkaantuneisuus, 139,82 (v. 2022 99,35) prosenttia, kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet konsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Suhteellinen velkaantuneisuus koko kuntasektorilla on noin 105,7 prosenttia. Lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

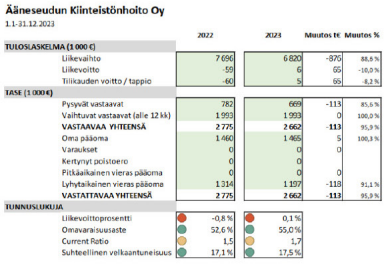
Omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta ja alijäämän sietokykyä, eli sietokykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omava-raisuutta. Alle 50 %:n omavaraisuusaste merkitsee merkittävän suurta velkarasitetta. Äänekosken kaupunkikonsernin omavaraisuusaste vuonna 2023 on ollut 36,14 (v. 2022 28,39) prosenttia.

10. Tarkastuslautakunnan arviointi konserniyhtiöt 2023

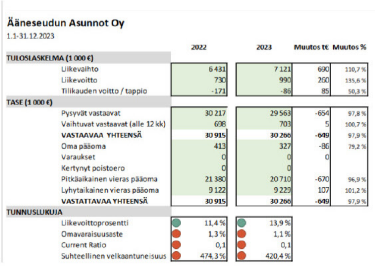
Äänekosken Energia Oy
01.01.-31.12.2023

	2022	2023	Muutos t€	Muutos %
TULOSLASKELMA (1 000 €)				
Liikevaihto	26 860	30 494	3 634	113,5 %
Liikevoitto	1 640	4 811	3 171	293,4 %
Tilikauden voitto / tappio	-3 911	1 797	5 708	-45,9 %
TASE (1 000 €)				
Pysyvät vastaavat	56 842	60 162	3 320	105,8 %
Vaihtuvat vastaavat (alle 12 kk)	18 985	13 509	-5 476	71,2 %
VASTAAVAA YHTEENSÄ	75 826	73 670	-2 156	97,2 %
Oma pääoma	6 296	6 354	58	100,9 %
Varaukset	0	0	0	
Kertynyt poistoero	12 023	12 773	750	106,2 %
Pitkäaikainen vieras pääoma	46 917	45 554	-1 363	97,1 %
Lyhytaikainen vieras pääoma	10 590	8 989	-1 601	84,9 %
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	75 826	73 670	-2 156	97,2 %
TUNNUSLUKUJA				
Liikevoittoprosentti	6,1 %	15,8 %		
Omavaraisuusaste	24,2 %	26,0 %		
Current Ratio	1,8	1,5		
Suhteellinen velkaantuneisuus	214,1 %	178,9 %		

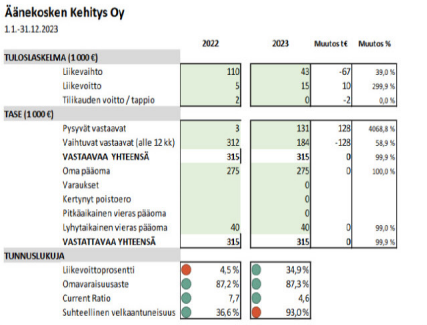
Ääneseudun Kiinteistönhoito Oy
1.1-31.12.2023

	2022	2023	Muutos t€	Muutos %
TULOSLASKELMA (1 000 €)				
Liikevaihto	7 696	6 820	-876	88,6 %
Liikevoitto	-59	6	65	-10,0 %
Tilikauden voitto / tappio	-60	5	65	-8,2 %
TASE (1 000 €)				
Pysyvät vastaavat	782	669	-113	85,6 %
Vaihtuvat vastaavat (alle 12 kk)	1 993	1 993	0	100,0 %
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 775	2 662	-113	95,9 %
Oma pääoma	1 460	1 465	5	100,3 %
Varaukset	0	0	0	
Kertynyt poistoero	0	0		
Pitkäaikainen vieras pääoma	0	0	0	
Lyhytaikainen vieras pääoma	1 314	1 197	-118	91,1 %
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 775	2 662	-113	95,9 %
TUNNUSLUKUJA				
Liikevoittoprosentti	-0,8 %	0,1 %		
Omavaraisuusaste	52,6 %	55,0 %		
Current Ratio	1,5	1,7		
Suhteellinen velkaantuneisuus	17,1 %	17,5 %		

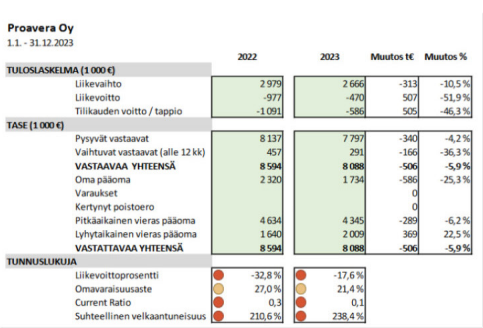
Ääneseudun Asunnot Oy
1.1-31.12.2023

	2022	2023	Muutos t€	Muutos %
TULOSLASKELMA (1 000 €)				
Liikevaihto	6 431	7 121	690	110,7 %
Liikevoitto	730	990	260	135,6 %
Tilikauden voitto / tappio	-171	-86	85	50,3 %
TASE (1 000 €)				
Pysyvät vastaavat	30 217	29 563	-654	97,8 %
Vaihtuvat vastaavat (alle 12 kk)	698	703	5	100,7 %
VASTAAVAA YHTEENSÄ	30 915	30 266	-649	97,9 %
Oma pääoma	413	327	-86	79,2 %
Varaukset	0	0	0	
Kertynyt poistoero	0	0		
Pitkäaikainen vieras pääoma	21 380	20 710	-670	96,9 %
Lyhytaikainen vieras pääoma	9 122	9 223	107	101,2 %
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	30 915	30 266	-649	97,9 %
TUNNUSLUKUJA				
Liikevoittoprosentti	11,4 %	13,9 %		
Omavaraisuusaste	1,3 %	1,1 %		
Current Ratio	0,1	0,1		
Suhteellinen velkaantuneisuus	474,3 %	420,4 %		

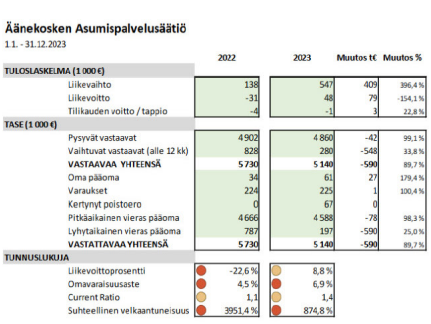
Äänekosken Kehitys Oy
1.1-31.12.2023

	2022	2023	Muutos t€	Muutos %
TULOSLASKELMA (1 000 €)				
Liikevaihto	110	43	-67	39,0 %
Liikevoitto	5	15	10	299,9 %
Tilikauden voitto / tappio	2	0	-2	0,0 %
TASE (1 000 €)				
Pysyvät vastaavat	3	131	128	4068,8 %
Vaihtuvat vastaavat (alle 12 kk)	312	184	-128	58,9 %
VASTAAVAA YHTEENSÄ	315	315	0	99,9 %
Oma pääoma	275	275	0	100,0 %
Varaukset		0		
Kertynyt poistoero		0		
Pitkäaikainen vieras pääoma		0		
Lyhytaikainen vieras pääoma	40	40	0	99,0 %
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	315	315	0	99,9 %
TUNNUSLUKUJA				
Liikevoittoprosentti	4,5 %	34,9 %		
Omavaraisuusaste	87,2 %	87,3 %		
Current Ratio	7,7	4,6		
Suhteellinen velkaantuneisuus	36,6 %	93,0 %		

Proavera Oy
1.1. - 31.12.2023

	2022	2023	Muutos t€	Muutos %
TULOSLASKELMA (1 000 €)				
Liikevaihto	2 979	2 666	-313	-10,5 %
Liikevoitto	-977	-470	507	-51,9 %
Tilikauden voitto / tappio	-1 091	-586	505	-46,3 %
TASE (1 000 €)				
Pysyvät vastaavat	8 137	7 797	-340	-4,2 %
Vaihtuvat vastaavat (alle 12 kk)	457	291	-166	-36,3 %
VASTAAVAA YHTEENSÄ	8 594	8 088	-506	-5,9 %
Oma pääoma	2 320	1 734	-586	-25,3 %
Varaukset			0	
Kertynyt poistoero			0	
Pitkäaikainen vieras pääoma	4 634	4 345	-289	-6,2 %
Lyhytaikainen vieras pääoma	1 640	2 009	369	22,5 %
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	8 594	8 088	-506	-5,9 %
TUNNUSLUKUJA				
Liikevoittoprosentti	-32,8 %	-17,6 %		
Omavaraisuusaste	27,0 %	21,4 %		
Current Ratio	0,3	0,1		
Suhteellinen velkaantuneisuus	210,6 %	238,4 %		

Äänekosken Asumispalvelusäätiö
1.1. - 31.12.2023

	2022	2023	Muutos t€	Muutos %
TULOSLASKELMA (1 000 €)				
Liikevaihto	138	547	409	396,4 %
Liikevoitto	-31	48	79	-154,1 %
Tilikauden voitto / tappio	-4	-1	3	22,8 %
TASE (1 000 €)				
Pysyvät vastaavat	4 902	4 860	-42	99,1 %
Vaihtuvat vastaavat (alle 12 kk)	828	280	-548	33,8 %
VASTAAVAA YHTEENSÄ	5 730	5 140	-590	89,7 %
Oma pääoma	34	61	27	179,4 %
Varaukset	224	225	1	100,4 %
Kertynyt poistoero	0	67	0	
Pitkäaikainen vieras pääoma	4 666	4 588	-78	98,3 %
Lyhytaikainen vieras pääoma	787	197	-590	25,0 %
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	5 730	5 140	-590	89,7 %
TUNNUSLUKUJA				
Liikevoittoprosentti	-22,6 %	8,8 %		
Omavaraisuusaste	4,5 %	6,9 %		
Current Ratio	1,1	1,4		
Suhteellinen velkaantuneisuus	3951,4 %	874,8 %		

Konserniyhtiöiden tavoitteiden toteutumassa on huomattavia eroja. Konserniyhtiöistä kolme ylsi tavoitteisiin ja kahdella jäi tavoitteet saavuttamatta. Strategisten tytäryhtiöiden valtuustoon nähden sitovista tavoitteista toteutui tarkastuslautakunnan arvion mukaan 60 %, osittain toteutui 20 % ja toteutumatta jäi 20 %. Tarkastuslautakunnan mielestä tavoitteiden toteuma oli arviointivuoden osalta kohtuullisella tasolla.

Suunta kohti talouden tasapainottamistavoitetta on oikea huolimatta kaupungin vaikutuspiirin ulkopuolisista kriisitekijöistä. Kustannustason yleinen ja nopea kasvu voi vaikeuttaa tasapainotustyötä merkittävästi. Toisaalta lisävelkaantumisen rajoittaminen voi vaikeuttaa investointeja ja investointien kautta saatavaa kestävää kasvua ja kilpailukykyä. Jotta talouden tasapainottaminen jatkuu suunnitelman mukaisesti, on menojen lisäämistä vältettävä. Jos menoja joudutaan lisäämään, tulee varmistaa tulojen vastaava kasvu kaupungin käytettävissä olevilla keinoilla.

Tarkastuslautakunnan suositus

Talouden tasapainottamistoimia on välttämätöntä jatkaa. Samalla velkaantumisen rajoittamisen mahdollisia haitallisia vaikutuksia Äänekosken kasvuun ja kilpailukykyyn tulee arvioida, jotta rajoitustoimien haitalliset vaikutukset voidaan minimoida. Kaupungin toiminnoissa on edelleen tutkittava menojen karsimisen mahdollisuuksia, arvioiden niiden pitkäkestoisia vaikutuksia talouteen, toimintaan ja äänekoskelaisten hyvinvointiin. Ennakkovaikutusten arviointi on syytä ottaa tehostetusti käyttöön.

Tiedonkulkua konsernijohdolta tytäryhteisöjen suuntaan tulee parantaa strategisten ohjelmatöiden ja niissä linjattujen tavoitteiden suhteen, niin että myös tytäryhteisöt huomioivat ohjelmatöissä linjatut tavoitteet toiminnan suunnittelussa, mahdollisuuksien mukaan.

Strategisille tytäryhtiöille asetettuja tavoitteita ja mittareita olisi edelleen tarve selkeyttää siten, että niissä on kaikilla esillä myös taloudellinen onnistuminen sekä kaupunkistrategian tuomat tarpeet yhtiöiden toiminnan kehittämiselle. Mittareiden olisi syytä olla myös mitattavia ja niitä tulee aktiivisesti seurata ja ryhtyä tarvittaessa ripeästi kor-jaaviin toimenpiteisiin toimintavuoden aikana.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että konserniyhtiöihin valittaville kaupungin edustajilta olisi Kuntalain 47.2 §:n mukaisesti otettu huomioon lain edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus.

Johtopäätökset

Tarkastuslautakunta toteaa

Vuoden 2023 talousarvioon on asetettu konserniyhtiöille omistajapolitiikan perusteella tavoitteet. Kaupungin uudistetun strategian mukaiset ohjelmat on otettu huomioon konsernin strategisten yhtiöiden kanssa käydyissä vuoden 2023 neuvotteluissa.

Tarkastuslautakunnan tulkinnan mukaan kaupunginvaltuuston päätösvalta konsernin tavoitteiden asettamisessa on käytännössä delegoitu kaupunginhallitukselle kaupunginvaltuuston hyväksymällä konserniohjeella. Jos kaupunginvaltuusto haluaisi jatkossa tavoitteita asettaa, on siihen olemassa teoreettinen mahdollisuus. Kaupunginvaltuustolla ei kuitenkaan ole mitään menettelyä, jolla se voisi ilmaista toiveensa asettaa tavoitteita tytäryhteisöille.

Kaupunginhallituksen tulisi osana kaupungin talousarviota valmistella merkittävimmille tytäryhteisöille asetettavia, kaupunginvaltuustolle raportoitavia, konkreettisia tavoitteita myös säätiöille. Nämä voivat olla valikoituja omistajapolitiikan mukaisia tavoitteita, kuitenkin siten, että mittareille asetetaan tavoitetasot, joiden perusteella tavoitteen toteutumista on mahdollista arvioida. Säätiöiden takausriskit ovat merkittäviä ja ne ovat yhteensä 1.872.340,84 euroa.

Tarkastuslautakunnan yhteenveto kaupungin talouden tasapainoisuudesta ja kehittämisehdotukset

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan kanssa valtio aloittaa arviointimenettelyn. Äänekosken kaupungissa arviointimenettelyyn johtavat kriisikuntakriteerit eivät täyty.

Tarkastuslautakunta toteaa

Vaikka kaupungilla on taseessaan ylijäämää, silti kaupungin talouden liikkumavara on vähäinen. Vuosikate kattaa poistoista 149,44 %. Äänekosken kaupunkikonsernin omavaraisuusaste vuonna 2023 on ollut 36,14 % (v. 2022 28,39 %). Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %. Alle 50 %:n omavaraisuusaste merkitsee merkittävän suurta velkarasitetta. Talouden alhainen omavaraisuusaste aikaansaa heikon alijäämän sietokyvyn. Näin ollen rakenteellinen alijäämä on merkittävä, mikä pakottaa uudistamaan palveluiden järjestämistä.

ÄÄNEKOSKI
Tulevaisuus asuu täällä

Tarkastuslautakunta kysyy hallitukselta, miten valtuuston asettamia mittareita ja taloudellisia tavoitteita sekä talouden raportointia kehitetään niin, että ne ohjaavat riittävän varhaisessa vaiheessa talousarviossa pysymisessä sekä millä keinoilla kaupunginhallitus raportoi talouden ja toiminnan tilanteesta valtuustolle.

11. Henkilöstö

Henkilöstöraportti kuvaa toteutunutta henkilöstötilannetta. Se antaa tietoa organisaation henkilöstövoimavaroista, niiden käytöstä ja niissä tapahtuneista muutoksista. Henkilöstöraportin avulla voidaan arvioida, kuinka kaupungin henkilöstötavoitteet ovat toteutuneet.

Työhyvinvointikyselyn tulokset

Koko henkilöstöä koskeva työhyvinvointikysely toteutetaan vuosittain. Kyselyn tulosten perusteella seurataan työhyvinvoinnin kehitystä, työhyvinvoinnin kehittämiseksi tehtyjen toimenpiteiden vaikutusta sekä henkilöstöpoliittisten linjausten tavoitteiden toteutumista.
Vuonna 2023 henkilöstökysely uudistettiin vastaamaan uusien henkilöstöpoliittisten linjausten sisältöä. Henkilöstökyselyn uudistamiseen osallistuivat pääluottamusmiehet, työsuojelun edustajat, esihenkilöitä eri toimialoilta sekä henkilöstöpalvelut.
Vuoden 2023 kysely toteutettiin tammikuussa 2024. Kysely lähetettiin kaikille vakinaisille ja määräaikaisille työntekijöille (yhteensä 672 henkilölle). Kyselyyn vastasi 549 henkilöä eli vastausprosentti oli 81,7 % (edellisenä vuonna 74,5 %).

Työhyvinvointikysely koostui seuraavista teemoista:

Hyvä työelämä, kestävä työympäristö, sujuva ja vaikuttava työ sekä esihenkilötyö ja johtaminen. Jokaiseen osa-alueeseen sisältyi työntekijä-, työyhteisö- ja koko kaupunkitason kysymyksiä. Kussakin teemassa oli myös avoin kysymys. Lisäksi kyselyssä oli muutamia erilliskysymyksiä.
Kukin edellä mainituista teemoista koostui useammasta kysymyksestä. Kysymyksiin vastattiin pääosin as-teikolla 1 – 5 (1 = erittäin huono .... 5 = erittäin hyvä).
Kunkin teeman kysymyksistä muodostuu keskiarvopistemäärä, jota käytetään henkilöstöpoliittisten lin-jausten mittarina.
Koko kaupungin työhyvinvointikyselyn tulokset (keskiarvopistemäärä asteikolla 1–5) v. 2023

- Hyvä työelämä 3,9
- Kestävä työympäristö 4,2
- Sujuva ja vaikuttava työ 4,2
- Esihenkilötyö ja johtaminen 4,2

Kyselyn tulokset olivat kokonaisuutena tarkasteltuna erittäin hyvällä tasolla. Kysely toteutettiin nykymuodossa ensimmäistä kertaa, joten vertailukohdetta aiempiin vuosiin ei ole.

Äänekosken kaupungin kaupunkistrategia ”Ilmiömäinen Äänekoski 2028” on osallistava kaupunkistrategia. Sen päätavoitteet ovat hyvä elämä, kestävä ympäristö ja vaikuttavat elinkeinot. Strategiaa toteutetaan ilmiötekoina. Kau-punkistrategiaa täydentämään ja strategian toimeenpanemiseksi on vahvistettu toimeenpano-ohjelmia. Yksi strategian toimeenpano-ohjelmista on vuoteen 2028 ulottuvat henkilöstöpoliittiset linjaukset.

Henkilöstöpoliittisissa linjauksissa määritellään Äänekoski-ilmiöön pohjautuvat tavoitteet henkilöstön ja työyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen, osaavan työvoiman saatavuuteen, osaamisen kehittämiseen sekä johtamiseen ja esihenkilötyöhön. Työkyvyn tukeminen yhteistyössä työterveyshuollon kanssa korostuu erityisesti psykososiaali-sen kuormituksen osalta. Tärkeimmät toimenpiteet on koottu kolmen kärkitavoitteen alle, jotka ovat

- hyvä työelämä
- kestävä työympäristö sekä
- sujuva ja vaikuttava työ.

Tarkastuslautakunnan huomio
Henkilöstön osalta strategian toteutumista ohjaamaan ei ole laadittu mittareita.

Sairauspoissaolojen (ml. työtapaturmat) määrä vuonna 2023 oli yhteensä 11 979 kalenteripäivää. Sairauspoissaoloja oli henkilöstömäärään suhteutettuna keskimäärin 16,6 kalenteripäivää/ henkilötyövuosi. Kalenterivuoden 2023 sai-rauspoissaoloprosentti oli 4,35 %.

Sairauspoissaoloista suurin osa koostuu sellaisista kerralla myönnetyistä jaksoista, joiden kesto on
1–29 kalenteripäivää (yhteensä noin 79 % sairauspoissaoloista). Näistä peräkkäin myönnetyistä
jaksoista voi muodostua pidempiä yhtäjaksoisia poissaoloja.

Sairauspoissaolot toimialoittain

Toimiala	Kalenteripäivät 2023
Keskushallinto	20,3
Opetus- ja kasvatustoimi	17,3
Kaupunkirakenne- ja ympäristötoimi	13,8
Kulttuuri- ja liikuntatoimi	6,4
Koko henkilöstö	16,6

Kehitys- ja osaamiskeskustelut

Henkilöstökyselyyn vastanneista 90,5 % ilmoitti käyvänsä vuosittain esihenkilönsä kanssa suunnitellun kehityskeskustelun (henkilökohtaisen tai tiimikeskustelun).

Kehityskeskustelun käyneet vuonna 2023	
Keskushallinto	89,1 %
Opetus ja kasvatus	89,4 %
Kaupunkirakenne ja ympäristö	93,1 %
Kulttuuri ja liikunta	97,8%
Yhteensä	90,5 %

Työterveyshuoltopalvelut Äänekosken kaupungille tuottaa Mehiläinen.

Työpaikkakiusaaminen ja epäasiallinen kohtelu
Tarkastuslautakunta kiinnitti vuoden 2021 arvioitikertomuksessaan huomiota työpaikkakiusaamiseen ja epäasialliseen kohteluun. Kaupungilla on hyvän ja vastuullisen työkäyttäytymisen ohjeistus sekä häirinnän ja epäasiallisen kohtelun hallinnan ohjeistus. Toimintamalli on prosessikaavioineen, ohjeita työpaikoille, ohjeita esihenkilölle, ohjeita epäasiallisen kohtelun käsittelemiseen sekä lomake, jolla voi ilmoittaa epäasiallisesta kohtelusta. Tämä ohjeistuskokonaisuus työyhteisöissä on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tärkeää käydä työyhteisöissä säännöllisesti läpi.
Tarkastuslautakunnan saamien tietojen mukaan vuonna 2023 esihenkilöille tai työsuojeluun on tehty ilmoituksia häirinnästä ja epäasiallisesta kohtelusta, joten nollatoleranssia ei ole saavutettu. Toimintaohjeen mukaiseen asioihin puuttumiseen tulee tarttua ja saada asiat käsiteltyä. On tärkeää, että asianosaisella on turvallinen ilmapiiri tehdä ilmoitus ja että hän saa tukea.
Myös työyhteisöjen toimintakulttuurista johtuviin ongelmiin on syytä työsuojelun ja työterveyshuollon puuttua ajoissa.

Tarkastuslautakunta kiinnittää arvioinnissaan huomiota seuraaviin asioihin:

Myönteisiä havaintoja

- Työhyvinvointikyselyn tulokset erittäin hyvät (mm. NPS – korkea).
- On hyvä, että aktiivisen tuen toimintamallissa paljon erilaisia työkykyä tukevia toimia.
- Sairauspoissaolot vähentyneet.
- Terveet työ- ja toimintatilat, panostettu uusiin toimitiloihin mm. koulut, päiväkodit. Sisäilmatyöryhmän toiminta suunnitelmallista ja läpinäkyvää.
- Henkilöstön saatavuus parantunut. Työnantajamaine, työolosuhteet kunnossa, rekrytointia

kehitetty mm. videot ja Urasivusto.
• Työterveyshuollon sisältö laajempi kuin lakisääteinen, työterveyshuollon yhteistyö toimii. Esihenkilökompassi otettu käyttöön.
• Työnantaja arvostaa työntekijöitä erilaisin henkilöstöeduin.
• Kehityskeskusteluja käytiin aiempaa kattavammin.
• Viestintä kehittynyt mm. henkilöstön uutiskirjeiden myötä, sosiaalista mediaa hyödynnetään.
• Ulkopuoliset huomioinnit (vuoden varhaiskasvatuskunta, yrittäjyyskasvatus, ympäristövironomainen).

Kehitettäviä asioita
• Toimenpiteet työkyvyn ja työhyvinvoinnin tukemiseksi vaativat edelleen kehittämistä.
• Henkilöstön osaamisen johtaminen ja kehittäminen.
• Luottamuksen ja arvostuksen ilmapiirin vahvistaminen.
• Perehdytys ja mentorointi.
• Kestävän työ- ja toimintaympäristön toteutuminen arjessa.

Riskeinä painotettavia asioita
• Osaavan henkilöstön saatavuus.
• Resurssien riittävyys jatkossa (henkilöstö, talous).
• Henkilöstön liiallinen kuormittuminen.
• Terveellisten työ- ja toimintatilojen ylläpito.
• TE2024-uudistus (toiminta, henkilöstö, talous, yhteistyö).
• Muutoksen hallinnassa onnistuminen avainhenkilöiden vaihtuessa.

Tarkastuslautakunta toteaa

Henkilöstön osalta on tapahtunut positiivista kehitystä. Sairauspoissaolojen ja työhyvinvoinnin kehitykseen tulee pyrkiä vaikuttamaan myös jatkossa aloitettujen ohjelmien kautta.

ÄÄNEKOSKI
Tulevaisuus asuu täällä

12. Toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointi

12.1 Kaupunginhallitus

Keskushallinto / elinvoima

Vuosi Tuloskortti	2023 Tavoite	2023 Toteutuma	Selite poikkeamasta	Tarkastuslautakunnan arvio
Vaikuttavat elinkeinot				
Olemme Suomen tuottavin ja vaikuttavin kaupunki asukasmäärään suhteutettuna				
Yritysten liiketoiminnan kehittämisen tukeminen				
Yritystyytyväisyyskysely, asteikko 4-10 (Lähtötaso 6,9)	8	7		
Työpaikkaomavaraisuusaste (Lähtötaso 104,6 %)	104	108,5		
Uusien yritysten houkutteleminen sekä yrittäjyyteen kasvattaminen ja tukeminen				
Yritysten lukumäärän nettokasvu (lkm)	20	26		
Yritysneuvonta (kontaktien lkm)	340	391		
Työttömyysprosentti (vuoden ka)	10	12		
Perustetut yritykset (lkm)	60	82		
Kesäyrittäjyysseteli (myönnettyjen setelien lkm)	80	86		

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt uuden kaupunkistrategian 14.3.2022.

Kaupunginhallituksella ja kaupunginjohtajalla on vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta. Konsernijohto vastaa myös konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä niiden sisäisen valvonnan ja tuloksellisuuden valvonnasta.

Kaupungin konserniohjeet on päivitetty kuntalain 47 §:n mukaisiksi. Konserniohjeissa on mainittu Corporate Governance, eli hyvä hallinto- ja johtamistapa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 11.12.2023, 86 § Hyvän hallinto- ja johtamistavan ohjeen. Valtuusto sai myös vuoden 2021 arviointikertomuksessa esitetyt muut ohjeistukset puolentoista vuoden valmistelun jälkeen hyväksytyksi 11.12.2023.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota edelleen tietohallinnon osalta mm. tietoturvakoulutukseen, ohjeistuksien läpikäyntien tarpeeseen etenkin luottamushenkilöiden osalta sekä kaksivaiheisen tunnis-tautumisen tarpeeseen. Tältä osin asiaa ei ole saatu vuoden sisällä hoidettua kuntoon edellisen arviointikertomuksen pohjalta.

Lisäksi tarkastuslautakunta toteaa, että tietohallinnon henkilöresurssin niukkuus on selkeä riski. Resurssin riittävyyttä olisi hyvä tarkastella huomioiden ICT:n tärkeä rooli moneen asiaan.

12.2 Opetus- ja kasvatuslautakunta

Opetus ja kasvatus

Vuosi Tuloskortti	2023 Tavoite	2023 Toteutuma	Selite poikkeamasta	Tarkastuslautakunnan arvio
Kestävä ympäristö				
Olemme hiilineutraali kaupunki 2030				
Pienennämme aktiivisesti oman toimintamme aiheuttamaa kuormitusta ympäristölle				
Ruokahävikin määrä toimialan yksiköissä yhteensä (Lähtötaso 6000 l/v)	**5500**	**4900**	Yhteistyökumppanei den lisäys	
Kaikissa toimialan yksiköissä jätteiden lajittelupisteet (toteuma %)	**100**	**40**	Koulujen jätekatosten lajittelupisteet edelleen vaillinaisia	
Hyvä elämä				
Meillä asuu Suomen tyytyväisimmät ihmiset				
Mahdollistamme elinikäisen kehittymisen ja rakennamme osallisuutta, jotta jokainen on osa jotakin yhteisöä				
Toisen asteen opiskelupaikka, prosenttia/ikäluokka	**100**	**100**		
Toisen asteen opiskelun keskeytyspäätökset, lkm	**0**	**0**		
Peruskoulun päättötodistuksen saajat, prosenttia/ikäluokka	**100**	**100**		

Opetuspalveluiden toteutuneet toimintatuotot olivat 3,3 M€ (2023) ja toimintakulut 31,5 M€ (2023), mikä on 467 t€ ylijäämäinen.

Opetus- ja kasvatuslautakunta panostaa ajankohtaisiin, yhteiskunnassa nouseviin koulutustarpeisiin ja pyrkii vastaamaan henkilöstöä kouluttamalla ajan haasteisiin.

Voidaan todeta, että toimialalla on tehty kiitettävästi kehittämistyötä. Hankkeiden rahoituksia on hyödynnetty hyvin ja niiden avulla on voitu palkata uusia työntekijöitä.

Koulukiusaaminen

Vaikka tutkimusten mukaan kiusaaminen on vähentynyt viimeisten 10 vuoden aikana merkittävästi sekä kouluterveyskyselyiden, että KiVa Koulu -tulosten perusteella se on koulu- ja opetussektorilla edelleen iso haaste. Tarkastuslautakunnan saaman selvityksen perusteella kiusaaminen koskettaa noin neljäsosaa lapsista ja nuorista Äänekosken kouluilla.

Kasvatuksen ja koulutuksen järjestäjän on tärkeää seurata kiusaamisen yleisyyttä kouluissa, oppilaitoksissa ja varhaiskasvatuspalveluissa, ja tehdä tietojen perusteella kiusaamista vähentäviä toimia.

Tarkastuslautakunta kiinnittää tarkastuksessaan huomiota seuraaviin asioihin.

Myönteisiä havaintoja

- Laadukas varhaiskasvatustyö. Varhaiskasvatuksen Opettajien liitto valitsi Äänekosken vuoden 2023 varhais-kasvatuskunnaksi.
- Harrastamisen Suomen malli.
- Sitouttava kouluyhteisötyö.
- Uudet lukutaidot -kehittämisohjelma.
- Laadun- ja tasa-arvon kehittämisohjelma.
- Oppilashuollon kehittäminen.
- Positiivisen pedagogiikan perusteet koulutus.
- Varhaiskasvatuksen-, perusopetuksen- ja lukion toimitilojen uudistus ja huolto.
- Ukrainalaisten lasten kotouttamisen vahvistaminen.
- Hyvinvoinnin edistämisen ohjelmassa on paljon pääosin saavutettuja tavoitteita. Merkittävä osa ohjelmasta on jatkuvaa kehittämistä, jolloin tavoitteet saavutettu aina osittain. On vain yksi aloittamaton ohjelma (digitutor).
- Ruokahävikin määrää vähennetään aktiivisesti.
- Johtamisen rakenteet ovat hyvät.
- Syrjäytymisen ehkäisemiseen on panostettu ja siinä saatu onnistumisia.
- TUVA-koulutus Pokella, johon liitetty nyt myös ryhmä lukiolla.

Kehitettäviä asioita

- Ammattitaitoisen henkilöstön riittävyydestä huolehtiminen.
- Uusien opettajien mentorointi.
- Yhteistyön vahvistaminen hyvinvointialueen kanssa.
- Lukion vetovoiman vahvistaminen.
- Kiusaamiseen puuttumisen ja raportoinnin kehittäminen.
- Koululaisten ryhmäytymisen kehittäminen, yksinäisyyden ehkäisy.
- Päivähoidon haasteisiin vastaaminen mm. monikielisyys, ihan pienimpien lasten ryhmät, muu erityistuen tarve, ja niihin resurssien oikein kohdentaminen.

Riskeinä painotettavia asioita

- Ammattitaitoisen henkilöstön saaminen ja pysyvyys, sitouttaminen.
- Yhtenäisen koulukiusaamisen ehkäisemisen mallin käytäntöön saattaminen.
- Kotouttamisen haasteet.
- Hankerahoituksen haasteet, tuen pieneneminen, epävarmuus, eriarvoisuus, mm. koulunkäyntiavustajien palkkaus.
- Henkilöstökorttien tulokset keskuskoululla alemmat kuin muilla kunnan työntekijöillä
- Yksinäisyyden kokemukset peruskoululaisilla ovat huolestuttavalla tasolla.
- Psykologipalvelut, saavutettavuus ylipäätään heikkoa.
- Palvelujen järjestäminen, ikäluokkien pienentyminen pitkällä aikavälillä.
- Tukien rakenteet muuttuvat.

12.3 Kaupunkirakennelautakunta

Kaupunkirakenne

Vuosi Tuloskortti	2023 Tavoitetaso	2023 Toteutuma	Selite poikkeamasta	Tarkastuslautakunnan arvio
Vaikuttavat elinkeinot				
Olemme Suomen tuottavin ja vaikuttavin kaupunki asukasmäärään suhteutettuna				
Maankäytön, tonttitarjonnan, infrarakentamisen ja toimintaedellytysten				
Erittäin huonokuntoiseksi luokitellut kadut (Lähtötaso 28,8 km)	**28,3**	**18,4**		
Kestävä ympäristö				
Olemme hiilineutraali kaupunki 2030				
Suosimme kestävää rakentamista ja ekologisia materiaaleja				
Ympäristövaikutusten huomiointi kilpailutetuissa hankinnoissa (%	**80**	**72**		
Puurakentamisen osuus kaikesta rakentamisesta (%)	**65**	**25**	Sisältää mm. maanrakentamisen ja korjausrakentamisen.	
A-luokiteltujen investointien toteuttaminen energiatehokkaasti (elinkaaritarkastelu tehty/ei tehty, % toteutetuista investoinneista)	**80**	**100**		
Mahdollistamme tehokkaan kierrättämisen ja edistämme materiaalien				
Kierrätysaste (Lähtötaso 42 %)	**45**	**45**		
Hyvä elämä				
Meillä asuu Suomen tyytyväisimmät ihmiset				
Kehitämme terveellistä, turvallista ja viihtyisää elinympäristöä – elävää keskustaa ja aktiivisia kyliä				
Strateginen kumppanuus, käyttäjäkyselyn tulos (Lähtötaso 3)	**4**	**3,7**		
Asukastyytyväisyyskysely: Tyytyväisyys katujen kunnossapitoon	**3,1**	**3,0**		

Kaupunkirakennelautakunnan toimintakate toteutui muutettua talousarviota heikommin. Tilinpäätöksen yhteydessä kaupunkirakennepalveluiden vastuualueelle on kirjattu 370 000 euron pakollinen varaus Suolahden Suojarinteen alueen vanhan palvelukeskuksen purkamiseen.

Äänekosken kaupunki ja kaupunkirakenteen toimiala on ollut ympäristön näkökulmasta usealla alalla edelläkävijä. Äänekoski on ensimmäisten kuntien joukossa laatinut energiatehokkuussopimuksen, joka on tärkeä osa Suomen energia- ja ilmastostrategiaa ja ensisijainen keino vaikuttaa energiatehokkuuteen.

Positiivisena asiana voi todeta, että kaupunkirakenteen toimiala on osaltaan kyennyt luomaan edellytyksiä sille, että suuryritykset investoivat Äänekoskelle.

Liikenneyhteyksien sujuvoittamisessa päästiin tavoitteeseen erittäin huonokuntoisten katujen korjausvelan vähentämisen osalta, joiden yhteenlaskettua pituutta saatiin vähennettyä 28,8 kilometristä 18,4 kilometriin.

Tällä hetkellä Äänekosken katuomaisuudesta noin 92 % kunnossa. Huonossa tai erittäin huonossa kunnossa on 8 %. Verrokkikunnissa vastaava luku on noin 13 %.

Vuonna 2023 merkittäviä valmistuneita infran investointeja ovat: keskustan tapahtuma-aukio, pankkisillan viimeistelytyöt ja Konginkankaan jalankulku- ja pyöräilyväylä.

Ruokapalvelut

Ruokapalveluiden toimintakate toteutui 30 600 euroa muutettua talousarviota paremmin.

Toimintaa on kehitetty ruokapalveluissa useita vuosia mm. keittiöiden keskittämisellä ja rakentamisella. Äänekosken kaupungin keittiöverkko toimii tämän hetken uusimpien toimintamallien mukaisesti. Ruokapalvelut ovat hyödyntäneet uutta teknologiaa. Tuotannonohjausjärjestelmä Jamix:in käytössä päästään pian 100 %:n tasoon. Uudistuksilla on tavoiteltu ruokahävikin minimointia ja tätä kautta kustannusten ja hiilijalanjäljen vähentämistä.

Positiivisena asiana voi todeta, että tarkastuslautakunta arvostaa ruokapalveluiden systemaattis-

ta toiminnan kehittämistä sekä ympäristöasioiden huomioimista.

Tarkastuslautakunta kiinnittää arvioinnissaan huomiota kaupunkirakennetoimialan osalta seuraaviin asioihin:

Myönteisiä kaupunkirakennetoimialan havaintoja.

- Ruokapalveluiden toimintakatteen toteutuminen talousarviota paremmin.
- Erittäin huonokuntoisen katuverkoston korjausvelan väheneminen.
- Elinkaaritarkastelun tekeminen kaikkiin A-luokiteltuihin energiatehokkaasti toteutettuihin investointeihin.
- Kierrätysasteen nosto 42 % -> 45 %.
- Strategisen kumppanuuden kehittäminen Äänekosken Kiinteistönhoito Oy:n kanssa, jossa Äänekoski on edelläkävijä kuntasektorilla.
- Prosessien kuvaaminen IMS:iin.

Kehitettäviä asioita

- Ympäristövaikutusten huomiointi kilpailutetuissa hankinnoissa.
- Puurakentamisen osuus kaikesta rakentamista.
- Asukastyytyväisyys parani katujen kunnossapidon osalta, mutta ei saavutettu tavoitetta.
- Myönnetyissä määrärahoissa pysyminen.
- Kiertotalouden parempi huomioiminen.

Riskeinä painotettavia asioita

- Kaupungin kilpailukyky yritysten/ asukkaiden houkuttelussa.
- Maailmantilanteen aikaansaama materiaalien saamisen vaikeutuminen ja merkittävä kustannusten nousu.
- Kaupunkirakenteen ja ruokapalveluiden henkilöstöresurssien riittävyys ja ylikuormittaminen.
- Asukastyytyväisyys.

12.4 Ympäristölautakunta

Ympäristölautakunnan perustehtävänä on huolehtia lautakunnan alaisista lupa-, valvonta- ja seurantatehtävistä sekä rakentamisen ja ympäristönsuojelun hallinnosta, ohjauksesta ja neuvonnasta.

Perustehtävästä aiheutuvien kustannusten osuus lautakunnan talousarviossa on pieni. Ylikunnallisesti hoidetut tehtävät ympäristöterveydenhuolto- ja maaseutuelinkeinoviranomaisen palvelut muodostavat huomattavan osan kustannuksista.

Ympäristölautakunnan talousarviossa toimintatuottoihin oli budjetoitu 190 400 euroa ja toimintakuluihin 781 800 euroa. Kaupunginvaltuuston 25.9.2023 § 54 päätöksellä myönnettiin keskitetysti lisämääräraha henkilöstökuluihin ja lisäyksestä ympäristölautakunnan osuus oli 5 700 euroa.

Muutetun talousarvion toimintakate on 597 100 euroa ja se toteutui 193 600 euroa ylijäämäisenä. Syitä tähän on mm. rakennusvalvonnalle tulleet ennakoitua isommat lupatulot, jotka johtuivat alueella tapahtuvasta teollisuuden rakentamisesta.

Äänekoski on ympäristöystävällinen ja uusiutuviin energialähteisiin tukeutuva kaupunki. Ympäristölautakunnan vaikutusmahdollisuudet ovat vähäiset ilmanlaadun ja pientalojen kokonaisenergian kulutustavoitteisiin.

Osaavan ja hyvinvoivan henkilöstön osalta jäätiin tavoitteesta edellisvuotta alemmaksi. On kiinnitettävä huomiota erityisesti oikein mitoitettujen työkuormien ja osaamisen lisäämiseen ja tiedolla johtamiseen.

Lainsäädäntö ja tutkittu tieto ohjaavat toimintaa, joten työssä huomioidaan ympäristön kestävyys erittäin hyvin.

Toimenpideohjelma ympäristö- ja ilmasto- toimenpideohjelman hankkeiden jalkauttaminen Elämän kestävä Äänekoski -hanke 2022–2023, Resurssiviisas Äänekoski - vähäpäästöinen tielii-kenne -hanke (2023–2024).

Ympäristövalvonnan prosessit ovat hallussa, esim. tasapainoista kasvua tukeva talous.

Äänekosken kaupunki on ollut vahvasti mukana edistämässä Keski-Suomen ilmastotyötä. Pitkäjänteisen ilmastotyönsä ansiosta Äänekoskea pidetään yhtenä edelläkävijöistä koko maakunnassa.

Kiertotaloustoimien edelleen kehittäminen ja toimien systematisointi kaupungin omissa toimissa on vireillä, mutta vaatii vielä kehittämistä. Ympäristötoimi näkee, että ilmastonmuutoksen sopeutumistoimet on otettava huomioon kaikissa toimissa. Esimerkkinä rakentaminen, infra ja hulevesiratkaisut, jotka tulevat enemmissä määrin kärsimään äärisääolosuhteiden lisääntymisestä tulevaisuudessa. Aika toimiin on nyt.

Myönteisiä havaintoja

- Ympäristötoimi seuraa aktiivisesti alan kehitystä ja on motivoitunut kehittämään työtänsä.
- Ympäristötoimen osalta on onnistuttu hyvin erityisesti yhteistyössä ja lupahakemusten käsittelyssä. Yhteydenpito ja vuorovaikutus asiakkaiden kanssa on sujuvaa.

Kehitettäviä asioita

Ympäristötoimi seuraa aktiivisesti alan kehitystä ja on motivoitunut kehittämään työtään.

- Uusien teknologioiden hyödyntäminen.
- Osaamisen lisääminen.
- Parhaiden käytäntöjen tunnistaminen ja käyttöönotto.
- Yhteistyön lisääminen ja työhyvinvointiin panostaminen.
- Kiertotaloustoimen kehittäminen.
- Luonnon monimuotoisuuden parantaminen.

Riskeinä painotettavat asiat

- Resurssien haavoittuvuus, pieni työyhteisö.
- Ajan tasalla pysyminen lainsäädännön suhteen.
- Päätösten perustelu asiakkaille ymmärrettävästi.
- Iso työmäärä vie aikaa kehitystyöltä.

Tarkastuslautakunta toteaa kokonaisuutena, että Äänekosken ympäristötoimen asiat on hoidettu esimerkillisesti ja Äänekoski on edelläkävijä monella sektorilla Keski-Suomessa.

12.5 Kulttuuri- ja liikuntalautakunta

Kulttuuri ja liikunta

Vuosi Tuloskortti	2023 Tavoite	2023 Toteutuma	Selite poikkeamasta	Tarkastuslautakunnan arvio
Hyvä elämä				
Meillä asuu Suomen tyytyväisimmät ihmiset				
Vahvistamme monipuolista harrastus-, kulttuuri- ja tapahtumatoimintaa				
Uimahallien kävijämäärät	80000	85708		
Seniorikorttien määrä	500	757		
Musiikkiopiston oppilasmäärä	400	375		
Liikuntatilojen käyttövuorojen määrä (sisä- ja ulkotilat)	6000	10094		
Kulttuuritilojen käyttövuorojen määrä	1300	885		
Kulttuuritilojen ja tapahtumien kävijämäärät	20000	26960		
Kulttuuritapahtumien määrä	130	151		
Kirjastojen lainausten määrä	220000	216058		
Kirjastojen kävijämäärä	120000	119344		
Juniorikorttien määrä	200	180		
Erityisliikunnan ryhmien määrä	60	79		
Erityisliikunnan ryhmien käyntikertojen määrä	8000	9144		

Lautakunta ja tulosalueet pysyivät talousarviossa. Kulttuuri- ja liikuntalautakunnan toimintakate vuodelta 2023 päätyi 96 000 euroa ylijäämäiseksi. Syynä ylijäämään olivat syksyllä 2023 aloitettujen koko kaupunkia koskevien säästötoimien lisäksi kulttuuritoimen ja liikuntapalveluiden ennakoitua parempi tulokertymä.

Kulttuuri- ja liikuntalautakunta toteutti yhteistyössä kaupunkirakennelautakunnan kanssa vuoden 2023 aikana useita kulttuuri- ja liikuntapalveluihin liittyviä investointeja. Vuoden 2023 investoinneissa pääpaino oli isoissa hankkeis-sa. Liikuntapuiston stadion -hanke, joka saatiin pääpiirteissään valmiiksi, sekä Äänemäen hissihanke ja 3. rinne. Äänemäen lumetusjärjestelmää kehitetään edelleen vuoden 2024 aikana. Suolahden uimahallin peruskorjauksen suunnittelua jatkettiin.

Asiakaskäynnit kirjastoissa saavutettiin ja kulttuuritapahtumissa jäivät tavoitteesta, vaikka kulttuuritapahtumia on ollut todella paljon ja monipuolisesti. Liikuntatilojen vuorojen määrä ylittyi tavoitteesta ja luvut tuplaantuivat vuoteen 2022 verrattuna.

Erityisliikunnan ryhmien tavoitteet olivat ristiriitaiset. Uimahallien kävijämäärä on hyvällä tasolla ja seniorikorttien määrä lisääntyi.

Henkilöstön osalta työyhteisön toimivuus ja omat voimavarat jäivät niukasti tavoitteesta, ollen kuitenkin hyvällä tasolla. Tavoite prosessien toimivuudessa jäi saavuttamatta, samoin edellisvuoden taso. Jotain toimia henkilöstön pysyvyyden ja jaksamisen tueksi olisi tälläkin toimialalla mietittävä.

Myönteiset havainnot

- Seniorikorttien lukumäärässä tapahtui 50 %:n kasvu määrän ollessa jo yli 750, mikä tuo monella tapaa potentiaalia sekä toimialan talouteen että kuntalaisten hyvinvointiin, kertoo myös ikääntyvien lisääntyneestä määrästä.
- Kulttuuritapahtumatarjonta on ollut runsasta ja monipuolista. Musiikkiopiston tarjoamat matalankynnyksen oppilaskonsertit eri puolilla kuntaa tuottavat hyvinvointia suurelle joukolle.
- Kävijämäärän ja tasa-arvon näkökulmista voisi

harkita kyläbussien järjestämistä (meno/paluu) merkittäviin tapahtumiin, kuten joissakin tapahtumissa onkin tehty. Myös kolmannen sektorin kanssa yhdessä tehtävät tapahtumat voivat tuoda laajemman kävijäpotentiaalin.

Riskeinä painotettavat asiat

- Henkilöstön riittävyyteen ja jaksamiseen tarvitaan toimenpiteitä, koska toimialalla talouden tasapainottamisen vuoksi vähennettiin henkilöstöä. Ikääntyminen tuo samoin haasteita, ja uuden kaupunginmuseon valmistuminen edellyttää henkilöstön lisäämistä.
- Henkilöstön hyvinvointiin liikunta- ja kirjastotoimessa on hyvä kiinnittää huomiota, koska niissä jäätiin työhyvinvointikyselyssä alle koko henkilöstön tuloksista.

Olisi hyvä pohtia, onko tapahtumien määrä kohdillaan, kun kaikkiin tapahtumiin ei riitä osallistujia. Onko tapahtumia kenties liikaa?

ÄÄNEKOSKI
Tulevaisuus asuu täällä

13. Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Tilinpäätöksessä on arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista. Hallitus selostaa tilinpäätöksessä toiminnallisista, rahoitus- ja vahinkoriskeistä sekä ympäristöriskeistä riittävän yksilöidysti ja asianmukaisesti.

Tarkastuslautakunta havaitsee positiivisena asiana tilinpäätöksessä, että siinä tuodaan esille keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella. Sisäisen valvonnan tilan todetaan olevan kohta-laisen hyvällä tasolla. Suurimmat puutteet ovat valvontaympäristön ja seurannan osa-alueilla.

Taloussuunnittelukaudella päivitetään henkilöstön tehtävänkuvat ja arvioidaan niiden perusteella resurssien riittävyys. Toimialat päivittävät/laativat toimialojen puuttuvat ohjeet asianmukaisiksi. Kaupungilla on käytössä vuoden 2020 aikana laaditut Kuntamittarit. Toimialojen esihenkilöille järjestetään koulutusta PowerBi -järjestelmän käyttöön reaaliaikaisen talousseurannan parantamiseksi.

Tarkastuslautakunnan huomio
Olisiko samalla tarve tehdä osaamiskartoitukset – osaaminen suhteessa työn- ja tehtävänkuvaan?

Riskienhallinta

Tarkastuslautakunta havaitsi positiivisena asiana, että kaupungin kokonaisvaltainen riskienhallintaprosessi toteutettiin toimialoittain toimialojen johtoryhmissä vuoden 2023 aikana. Sen osalta koko kaupunkia koskeviksi ja seurattaviksi riskeiksi tunnistettiin alla mainitut:

• Sota/muut kriisit Suomen lähialueilla. Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja kriisin suorat vaikutukset Suomeen sekä globaalit riskit ja heijastusvaikutukset. Riskiin varaudutaan päivittämällä valmiussuunnitelmia ja tehdään mahdollisia varautumistoimenpiteitä.
• Massiivinen maahanmuutto. Ukrainan tilanne voi aiheuttaa massiivista maahanmuuttoa. Varaudutaan talousvaikutuksiin, turvallisuuden parantamiseen ja sotaa pakenevien ukrainalaisten auttamiseen.
• Syrjäytyminen, eriarvoistuminen ja pahoinvointi syvenee. Suunnitelmien päivittäminen ja tilanteen arviointi. Riskiryhmien varhainen tunnistaminen.
• Tytäryhtiöiden tuloksentekokyky heikentyy. Kustannusten nousu sekä Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset näkyvät yhtiöiden tuloksissa, joten osinkotavoitteiden toteutuminen vaarantuu.

Kaupungin kokonaisvaltainen riskienhallintaprosessi toteutettiin toimialoittain (toimialojen johtoryhmät) vuoden 2023 aikana.

Toimialakohtaisten riskienhallinnan toimenpideohjelmien toteutumista seurataan toimialojen omissa johtoryhmis-sä sekä kokonaisvaltaisesti kaupungin johtoryhmässä, talousarvioprosessissa sekä tilinpäätöksen yhteydessä.

Suurimmat riskit tulopuolella liittyvät valtionosuuksien leikkauksiin ja verokertymän heikkenemiseen.

Tarkastuslautakunta esittää kehittämisehdotuksena, että koko konsernin riskienhallinnan raportointia kehitetään ja kaupunginhallitus käsittelisi tytäryhtiöiden lisäksi myös kaupungin oman organisaation toimialojen riskienhallintaa. Myös investointihankkeisiin liittyviin riskeihin on pystyttävä jatkossa varautumaan parem-min.

Valtuusto on hyväksynyt 11.12.2023 kokouksessaan kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet osana Hyvän hallinnon ja johtamistavan -ohjettaan. Jatkossa on hyvä kuitenkin kiinnittää edelleen huomiota ohjeiden ja säännösten päivittämiseen säännöllisin väliajoin esimerkiksi kahden vuoden välein tai ainakin kerran valtuustokaudessa.

14. Äänekosken kaupungin hyvinvointikertomus

Äänekosken kaupunkistrategiaa 2022-2028 eli Äänekoski-ilmiötä toteutetaan yhdessä asukkaiden kanssa. Hyvinvoinnin edistämisen, osallistamisen ja tiedolla johtamisen käytäntöjä, jonka yksi keskeisimpiä asia on lakisääteinen hyvinvointikertomus ja sen tulee entistä vahvemmin toteutua kaupunkistrategian strategisten linjauksen mukaisesti.

Hyvinvointikertomusta varten koostettava indikaattoritieto sekä erityisesti paikallisilta asukkailta ja toimijoilta kerätty tieto tulee nähdä, analysoida ja hyödyntää entistä systemaattisemmin monitoimijaisen kehittämisen pohjatietona. Erityisen tärkeää on, että asukkaat ja paikalliset yhteisöt – sekä myös poliittiset päättäjät - pääsevät puntaroi-maan yhdessä tätä kumuloituvaa tietoa ja sitä kautta osallistumaan yhteisiä haasteita taklaavien ratkaisujen etsimiseen ja toteuttamiseen. Tällainen vuorovaikutuksellinen lähestymistapa on hyvin pitkälti viestintää ja tiedolla vai-kuttamista, yhteisen ymmärryksen rakentamista.

HYTE-työhön liittyvä tiedolla johtaminen nähdään tällä hetkellä yleisesti yksinomaan keinoina maksimoida HYTE-kertoimien perusteella maksettavia valtionosuuksia, vaikka siihen liittyy paljon suurempi potentiaali. Pitkäjänteisellä ja paneutuvalla strategisella työllä voidaan pureutua ennaltaehkäisevästi ja lievittävästi väestön jakautumista ja isoja kustannuksia aiheuttaviin ongelmiin, joita ovat esimerkiksi yksinäisyys, päihteet ja riippuvuudet, lähisuhde- ja kouluväkivalta, syrjintä, vähäinen liikkuminen tai elämäntapasairaudet.

Hyvinvointia ei rakenneta – eikä hyvinvoinnin vajeita paikata – ensisijaisesti kunnan tai hyvinvointialueen palveluilla, vaan asukkaat ja yhteisöt tekevät sen pääosin itse omassa arjessaan, omalla toiminnallaan ja valinnoillaan.

On tärkeä tiedostaa, miten kaupungin hyvinvointikertomusprosessin avulla voidaan tukea paikallisia yhteisöjä, järjestöjä, seurakuntia, asukas- ja kylätoimintaa löytämään kyvykkyyttä rakentaa kumppanuutta, yhdessä tekemisen paikkoja ja innovatiivisia, paikallisia ratkaisuja. Eriarvoisuuden lievittäminen tulee ottaa entistä painokkaammin HYTE-työssä tavoitteeksi. Tässä on hyvinvointitietoa hyödyntävä saavutettava, ymmärrystä lisäävä ja innostava viestin-tä avainasemassa.

Pidemmällä tähtäimellä on syytä tarkastella kaupungin eri palveluissa ja toimialoilla hajallaan olevan tiedon, kuten myös kuntalaisilta osallistamalla hankitun tiedon hyödyntämisen ja yhdistämisen mahdollisuuksia. On tärkeää selvit-tää ja muodostaa kokonaiskuva siitä, millaisia tiedolla johtamisen työkaluja ja menetelmiä meillä on jo käytössä, millaista osaamista niiden hyödyntämisessä kenties puuttuu, ja millaisia työkaluja tulee jatkossa hankkia.

Taulukko 1: HYTE-lisäosan muodostuminen Äänekoskella 2022-2023

INDIKAATTORI	2022	2023
Prosessi-indikaattoreiden (kunnan oma toiminta) keskiarvo (ind. 5339)	61	61
Tulosindikaattoreiden (väestön hyvinvoinnin tila) keskiarvo (ind. 5338)	53	50
HYTE-kerroin (ind. 5340)	**57**	**55**
HYTE-kerroin euroa / asukas (ind. 5341)	16,10	15,70
HYTE-kerroin, euroa (ind. 5355)	**295 200**	**282 600**

Äänekosken saama HYTE-rahoitusosuus laski vuoteen 2022 nähden. Lasku on kuitenkin hyvin marginaalinen.

Taulukko 2: HYTE-kerroinkokonaisuuteen kuuluvat prosessi- ja tulosindikaattorit Äänekoskella 2022-2023

HYTE-indikaattori	2022	2023
Prosessi-indikaattorit (kunnan oma toiminta)		
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa (ind. 5323)	0	tiedot kerätään parillisina vuosina
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen (ind. 5321)	100	tiedot kerätään parillisina vuosina
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille (ind. 5327)	100	tiedot kerätään parillisina vuosina
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakkoarviointiin (ind. 5320)	0	tiedot kerätään parillisina vuosina
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä (ind. 5328)	0	tiedot kerätään parillisina vuosina
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista (ind. 5336)	0	0[1]
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista (ind. 5331)	100	100
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen (ind. 5330)	100	100
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä (ind. 5333)	100	100
Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja (ind. 5335)	100	100
Kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus (ind. 5309)	96	tiedonkeruu tehty syksyllä 2023, tiedot julkaistaan keväällä 2024
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa (ind. 5313)	32	tiedonkeruu tehty syksyllä 2023, tiedot julkaistaan keväällä 2024
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit (ind. 5316)	88	tiedonkeruu tehty syksyllä 2023, tiedot julkaistaan keväällä 2024
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä (ind. 5317)	96	tiedonkeruu tehty syksyllä 2023, tiedot julkaistaan keväällä 2024
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä - TEA, pistemäärä (ind. 3984)	0	0
Tulosindikaattorit (väestön hyvinvoinnin tila)		
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-indikaattori (ind. 5301)	36	47
Ylipaino, skaalattu HYTE-indikaattori (ind. 5303)	57	44
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori (ind. 5304)	64	52
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori (ind. 5306)	61	47
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori (ind. 5307)	54	43
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori (ind. 5308)	45	66

[1] Koska valtuustokaudelle 2021-2025 ei ollut määritelty seurattavia mittareita eikä vuosittaisia raportteja ollut käytettävissä, ei vuonna 2023 pystytty raportoimaan valtuustolle kuntalaisten hyvinvoinnissa tapahtuneita muutoksia.

HYTE-kertoimeen liittyviä mittareita on syytä kuitenkin käydä huolellisesti läpi ja pyrkiä saamaan kerroin mahdollisimman edulliseksi kunnan näkökulmasta. Erityisen tärkeäksi muodostuu myös kunnan ja hyvinvointialueen toimintojen rajapinnan yhteistyön tehokas hyödyntäminen. Huomiota on syytä kiinnittää niihin indikaattoreihin, joissa tulos heikkeni edelliseen vuoteen nähden kuten ylipaino, koulutuksen ulkopuolelle jääneet nuoret 17-24 -vuotiaat ja toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavat 25-65 -vuotiaat.

ÄÄNEKOSKI
Tulevaisuus asuu täällä

15. Keski-Suomen tarkastuslautakuntien yhteinen arviointi - Lasten ja nuorten liikkumisen edistäminen

Arvioinnin tavoite on selvittää, miten "Keski-Suomi liikkuu 2030" -agendaa toteutetaan kuntien ja hyvinvointialueen toimenpiteillä https://www.kesli.fi/ksliikkuu/agenda/. Agendan tarkoitus on yhdistää maakunnan toimijat edistämään liikkumista ja aktiivista arkea vaikuttavasti ja laajalla yhteistyöllä. Agenda kannustaa toimenpiteisiin, joilla lisä-tään keskisuomalaisten päivittäistä liikkumista 15 prosenttia vuoteen 2030 mennessä seuraavilla tavoitteilla:

1. Rakennetaan elinympäristöt liikuntaan aktivoiviksi
2. Järjestetään lasten ja nuorten arkipäivät fyysisesti aktiivisiksi
3. Panostetaan työikäisten liikkumiseen
4. Edistetään ikääntyvien liikuntamahdollisuuksia
5. Yhteisöt liikkumisen innostajana ja mahdollistajana

Hyvinvointialueen "Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2024–2025" on hyväksytty Lasten, nuorten ja perheiden lautakunnassa 15.11.2023. Ohjelma on osa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelmakokonaisuutta, joka toimeenpanee hyvinvointialueen strategiaa. Suunnitelman mukaan hyvinvointialueen lapsia, nuoria ja perheitä kohtaavien

palveluiden keskeisenä tavoitteena on edistää liikunnallista elämäntapaa vahvistaen lasten ja nuorten myönteistä keho- ja ruokasuhdetta ja ehkäisten ylipainoa ja lihavuutta. Keskeiset toimenpi-teet kohdistuvat hoito- ja palveluketjutyöhön, lapsia, nuoria ja perheitä kohtaavien ammattilaisten elämäntapaohjauksen osaamisen vahvistamiseen, Neuvokas perhe -menetelmän jalkautukseen sekä kunta-hyvinvointialue-yhdyspintatyöhön kuntien liikuntaneuvonnan ja sivistyspalveluissa toteutettavan ruokakasvatuksen edistämiseksi. (Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, s. 17.)
Tarkastuslautakuntien arvioinnin painopiste on lasten ja nuorten liikkumisen edistämisessä. Arvioinnissa selvitetään kuntien asettamia tavoitteita liikunnallisen elämäntavan edistämisessä ja hyvinvointialueen sekä maakunnan liiton ohjelmien toteuttamisessa.

Arviointikysymykset

• Miten lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky on kehittynyt Keski-Suomessa, ja mitkä ovat olleet kuntien panostukset liikkumisen edistämiseen?
• Onko kunnan strategiassa asetettu tavoitteita lasten ja nuorten liikkumisen edistämiseen?
• Onko kunnan hyvinvointikertomuksessa vuodelta 2022 raportoitu lasten ja nuorten liikkumisen edistämi-sestä?
• Onko kunta mukana valtakunnallisissa hankkeissa kuten ”Liikkuva koulu”, ”Liikkuva varhaiskasvatus”, ”Liikkuva opiskelu” tai ”Harrastamisen Suomen malli”?

Arvioinnin toteuttaminen

Lasten ja nuorten liikkumissuositus ja fyysinen toimintakyky

• Kaikille 7–17-vuotiaille suositellaan monipuolista, reipasta ja rasittavaa liikkumista vähintään 60 minuuttia päivässä yksilölle sopivalla tavalla, ikä huomioiden. Runsasta ja pitkäkestoista paikallaanoloa tulisi välttää.
• Suosituksen mukaan olisi hyvä liikkua viikon jokaisena päivänä ja suurimman osan liikkumisesta tulisi olla kestävyystyyppistä. Teholtaan rasittavaa kestävyystyyppistä liikkumista sekä lihasvoimaa ja luustoa vahvistavaa liikkumista tulisi tehdä vähintään kolmena päivänä viikossa. Liikkumisen tulisi olla monipuolista, jolloin erilaiset liikuntataidot kehittyvät. Myös liikkuvuuteen on hyvä kiinnittää huomiota. (OKM, Liikkumissuositus 7–17-vuotiaille lapsille ja nuorille.
Havainto:
Vähintään tunnin päivässä liikkuvien 8. ja 9. luokkalaisten määrä on noussut koko Keski-Suomessa 3 % vuosina 2019–2023. Neljässä kunnassa Hankasalmi, Petäjävesi, Pihtipudas ja Saarijärvi vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus on kasvanut 8–10 %.
Vähintään tunnin päivässä liikkuvien 4. ja 5. luokkalaisten määrän kasvu koko Keski-Suomessa on ollut 2,8 %. Toivakka on saanut nostettua tulosta 15,1, Pihtipudas 11,2 ja Keuruu 9,2 %.
Liikkumisen määrä on myös vähentänyt heikon fyysisen toimintakyvyn omaavien lasten ja nuorten määrää.

Johtopäätös:
Kuntien toimenpiteet ovat vaikuttaneet lasten ja nuorten liikunnallisen elämäntavan vahvistumiseen. Liikkumisen edistäminen on merkittävää ennaltaehkäisevää toimintaa, joka vaikuttaa myös hyvinvointialueen palvelutarpeeseen.

Liikunta- ja ulkoilupalveluihin käytettävä resurssi Keski-Suomen kunnissa

Kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi kuntien tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Alla olevassa taulukossa on esitetty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosan, HYTE-kertoimen rahoitusosuus asukasta kohti. Taulukkoon on kerätty kuntien rahoitus liikunta- ja ulkoilupalveluiden kuluihin sekä bruttoinvestointeihin.

Taulukko 1. Keski-Suomen kuntien liikunta- ja ulkoilupalveluiden nettokulut ja investoinnit vuodelta 2022 sekä HYTE-kertoimen mukainen rahoitusosuus kunnille. Lähde: Valtiokonttori/tutkihallintoa.fi, sotkanet.fi)

	Kunnan liikunta- ja ulkoilupalveluiden nettokulut €/as 2022	Kunnan liikunta- ja ulkoilupalveluiden bruttoinvestoinnit €/as. 2022**	HYTE-rahoitusosuus 2023 (12,50-20,90) €/as	HYTE-rahoitusosuus 2022 (10,90-21,20€/as)
Hankasalmi	63,29 €	32,22 €	16,2	15,8
Joutsa	125,94 €	0,00 €	17,6	14,3
Jyväskylä	126,11 €	115,30 €	20,8	21,2
Jämsä	106,19 €	46,34 €	18,8	19
Kannonkoski	75,69 €	110,46 €	18,0	17,8
Karstula	59,48 €	376,01 €	17,9	17,5
Keuruu	76,95 €	66,71 €	16,4	17,1
Kinnula	100,76 €	0,29 €	15,0	13,6
Kivijärvi	58,39 €	0,00 €	14,8	16,7
Konnevesi	125,59 €	30,57 €	18,6	15,1
Kyyjärvi	108,79 €	76,23 €	17,3	17,9
Laukaa	87,92 €	50,27 €	17,9	16,7
Luhanka	46,26 €	0,00 €	12,5	10,9
Multia	99,15 €	27,64 €	17,3	14,7
Muurame	114,27 €	106,46 €	15,5	18,1
Petäjävesi	54,60 €	1,68 €	14,6	15
Pihtipudas	120,96 €	22,11 €	17,0	17
Saarijärvi	90,68 €	8,54 €	18,2	14,4
Toivakka	79,32 €	18,55 €	12,6	13,8
Uurainen	89,01 €	39,58 €	20,9	19,7
Viitasaari	174,12 €	33,98 €	17,8	17,3
Äänekoski	196,24 €	74,30 €	15,7	16,1
Keski-Suomen hyvinvointialue			42,0	39,4

**Kunnat saavat erisuuruisia rahoitusosuuksia liikunta- ja ulkoiluinvestointeihin.

HYTE-kertoimeen sisältyvät liikunnan edistämisen prosessi-indikaattorit hyvinvointialueella ja kunnassa

Hyvinvointialueen palveluista lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon terveystarkastusten yhteydessä, elintapa-neuvonnan ja opiskeluhuollon yhteydessä voidaan ohjata liikkumiseen. Tarkastusten toteutuminen (terveystarkas-tuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen) vaikuttaa myös hyvinvointialueen HYTE-kertoimen rahoitusosuuteen.

Kuntien HYTE-rahoitusosuuteen vaikuttaa liikunnan osalta muun muassa se, miten kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille, (indikaattorinumero 5327). Muita rahoitusosuuteen vaikuttavia indikaattoreita ovat:

- Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa, indikaattorinumero 5323
- Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen, indikaattorinumero 5321
- Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakkoarviointiin, indikaattorinumero 5320
- Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä, indikaattorinumero 5328

ÄÄNEKOSKI
Tulevaisuus asuu täällä

Taulukko 2. Keski-Suomen kuntien liikuntaan liittyvät HYTE-indikaattorit vuodelta 2022. (Lähde: sotkanet.fi)

	Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille	Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä	Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen	Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa	Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakkoarviointiin	Indikaattorin tulos 0-5
Hankasalmi	-	x	x	-	-	2
Joutsa	x	x	x	-	x	4
Jyväskylä	x	x	x	x	x	5
Jämsä	x	x	x	x	-	4
Kannonkoski	x	x	x	-	x	4
Karstula	-	x	x	x	x	4
Keuruu	x	x	x	-	x	4
Kinnula	x	x	-	-	x	3
Kivijärvi	x	x	-	x	-	3
Konnevesi	x	x	x	x	-	4
Kyyjärvi	x	x	x	x	-	4
Laukaa	x	x	x	-	-	3
Luhanka	x	-	-	-	-	1
Multia	x	x	-		x	3
Muurame	x	x	x	-	-	3
Petäjävesi	x	-	x	-	-	2
Pihtipudas	x	x	x	-	-	3
Saarijärvi	x	x	x	-	-	3
Toivakka	-	-	-	-	-	0
Uurainen	x	x	x	-	x	4
Viitasaari	x	x	x	-	x	4
Äänekoski	x	-	x	-	-	2
	19/22	**18/22**	**17/22**	**6/22**	**9/22**	**ka 3,1**

Indikaattoreiden tuloksia vertailtaessa havaitaan, että vähiten toteutuu Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden vuosittainen raportointi kunnan hyvinvointikertomuksessa, vain 6 kunnassa. Myös liikunnan edistämisestä vastaavien viranhaltijoiden osallistuminen toimielinten vaikutusten ennakkoarviointiin toteutuu vain 9 kunnassa (kuntien TEA-viisariin ilmoittamien tietojen perusteella).

Kunnan strategiassa asetetut tavoitteet lasten ja nuorten liikkumisen edistämiseen.

Toinen arviointikysymys liittyy siihen, miten kunnan strategiassa on asetettu tavoitteita lasten ja nuorten liikkumisen edistämiseen. Alla olevaan taulukkoon on kerätty tietoja siitä, onko kuntastrategiassa / hyvinvointialueella mainittu erikseen lasten ja nuorten liikkumisen edistämisestä, onko hyvinvointikertomuksessa raportoitu liikkumisen edistämisestä, onko tehty lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja erillinen liikkumisen ohjelma.

Taulukko 2. Lasten ja nuorten liikkumisen huomioiminen kuntastrategiassa ja muissa ohjelmissa niiden kuntien osalta, jotka ovat tiedon toimittaneet.

	Strategia/Sanoitettu tavoite. Onko mainittu lapset ja nuoret erikseen (L)	**Onko hyvinvointikertomuksessa raportoitu lasten ja nuorten liikkumisen edistämisestä, Kyllä / Ei ja miten**	**Onko kunnassanne / hyvinvointialueella tehty lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, Kyllä / Ei**	**Onko kunnassanne liikkumisohjelma tai jokin erityismaininta lasten ja nuorten liikkumiseen liittyen (L), Kyllä / Ei**
Hankasalmi	Aktiivinen Hankasalmi -strategiakärki.	Kyllä	Kyllä, vuosille 2020–2023.	Kyllä, Hankasalmi liikkuu 2023–2028 (kv 13.6.2023).
Joutsa	Lapsi- ja perhelähtöiset palvelut	Kyllä	Kyllä	Ei
Jyväskylä	Liikuntapääkaupunki -strategiakärki, Suomen liikkuvimmat	Kyllä, ainakin Move!-mittaustulokset, liikunta-aktiivisuus.	Kyllä	Kyllä, valmisteilla liikkumisohjelma (kevät 2024).
	kaupunkilaiset (L).			
Jämsä				
Kannonkoski	Tavoite panostaa liikuntamahdollisuuksien kehittämiseen ja yhdessä harrastamiseen.	Kyllä, ainakin Move!-mittaustulokset, liikunta-aktiivisuus.	Kyllä. Suunnitelma päivitetty 2023 ja hyväksytty sivltk:ssa.	Kyllä. Liikkumisohjelmakokonaisuuden päivitys valmistuu 2024.
Karstula				
Keuruu	Ei (oppiva yrityskaupunki).	Kyllä, ainakin Move!-mittaustulokset ja kouluterveyskyselyn tulokset.	Kyllä	Kyllä, liikunnan kehittämissuunnitelmassa 2021–2024 ja työstössä vuosille 2025–2028.
Kinnula				
Kivijärvi				
Konnevesi				
Kyyjärvi	Hyvät puitteet yhdistys- ja harrastustoiminnalle. Turvallinen elinympäristö.	Kyllä. Move!-mittaustulokset ja kouluterveyskyselyn tulokset.	Laajassa hyvinvointisuunnitelmassa on huomioitu myös lapset ja nuoret, mutta heille suunnattu oma hyvinvointisuunnitelma on valmisteilla.	
Laukaa	Toimintaympäristö: Lasten määrä on suuri väkilukuun nähden.	Kyllä, Move!-mittaustulokset; toimenpiteitä liikkumisen edistämiseksi.	Kyllä, päivitettävänä.	Kyllä, Lasten ja nuorten liikuntaneuvonta.
Luhanka				
Multia				
Muurame				
Petäjävesi	Ei	Kyllä, kouluterveyskyselyn tulokset. Liikkumattomuus otettu huomioon uudessa hyvinvointisuunnitelmassa.	Kyllä (v.2019) Suunnitelman päivitys valmistuu syksyllä 2024.	Ei
Pihtipudas				
Saarijärvi				
Toivakka	Toivakka rakentaa hyvinvointia arjessa panostamalla kaikenikäisiin toivakkalaisiin.	Kyllä, Move!-mittaustulokset ja kouluterveyskyselyn tuloksia.	Kyllä, Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma valmistuu kevään 2024 aikana.	Ei ole liikkumisohjelmaa. Valmisteilla oleva lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma nostaa yhdeksi painopisteeksi lasten ja nuorten liikunnallisen elämäntavan edistämisen.
Uurainen				
Viitasaari	Kehitetään liikuntapaikkoja ja tehdään niitä tutuksi kaikki ikä- ja harrastajaryhmät huomioiden.	Kyllä, hyvinvointiraportti.	Sisältyy hyvinvointisuunnitelmaan (Wiitaunionin hyvinvointisuunnitelma 2021–2025). Ei erillistä suunnitelmaa.	Ei tällä hetkellä, mutta alustavaa suunnitelmaa on sellaisen luomiseksi.
Äänekoski	Hyvä elämä.	Kyllä, Move!-mittaustulokset	Kyllä	Ei
Keski-Suomen liitto	Lasten ja nuorten arkipäivät fyysisesti aktiivisiksi.			Keski-Suomi liikkuu 2030-ohjelma, missä on mukana myös lasten ja nuorten liikunta.
Keski-Suomen hyvinvointialue	Kasvun kärjet/Hyvä vointi.	Kyllä, Move!-mittaustulokset. Lasten ja nuorten liikunnallisen elämäntavan tukeminen.	Kyllä. Keski-Suomen hyvinvointialueen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelmaan sisältyy myös lasten ja nuorten	

Kuntien osallistuminen liikuntaa/harrastamista edistäviin valtakunnallisiin hankkeisiin/ohjelmiin

Kaikissa Keski-Suomen kunnissa on tehty kuntakohtainen Liikkuva koulu-rekisteröinti. Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmaan ei ole joka kunnassa rekisteröidytty kuntakohtaisesti, vaikka varhaiskasvatuksen yksiköitä on rekisteröityneenä. (Lähde: Liikkuva koulu tilastokooste, tiedot poimittu 29.2.2024)

Harrastamisen Suomen mallin avustusta vuosille 2023–2024 on myönnetty 18 keskisuomalaiselle kunnalle (Lähde: Harrastamisen Suomen mallin kunnat - Harrastamisen Suomen malli, tiedot poimittu 29.2.2024)

Taulukko 3: Keski-Suomen kuntien osallistuminen liikuntaa/harrastamista edistäviin valtakunnallisiin hankkeisiin/ohjelmiin. (Lähde Harrastamisen Suomen malli -sivusto, Liikkuva koulu tilastokooste)

	Kuntanne on rekisteröitynyt liikkuva koulu -ohjelmaan	Kuntanne on rekisteröitynyt liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmaan	Kuntanne 2. asteen oppilaitoksia on rekisteröitynyt liikkuva opiskelu -ohjelmaan	Kuntanne on saanut Harrastamisen Suomen mallin avustusta lv 2023–2024	Kuntanne on saanut Harrastamisen Suomen mallin avustusta lv 2022-2023
Hankasalmi	kyllä	kyllä	kyllä	Harrastuksista hyvinvointia Hankasalmella 2	Harrastuksista hyvinvointia Hankasalmella
Joutsa	kyllä	kyllä	kyllä	Harrastamisen Joutsan malli	Harrastamista Joutsan malliin
Jyväskylä	kyllä	kyllä	kyllä	Jyväskylän harrastamisen malli 2023	Jyväskylän harrastamisen malli 2022
Jämsä	kyllä	kyllä	kyllä	HSM – harrasta Jämsässä	Koulujen kerhotoiminta Jämsän kaupungissa 2022-2023
Kannonkoski	kyllä	ei, mutta varhaiskasvatuksen yksikkö on	Kunnassa ei ole 2. asteen oppilaitoksia	Kyllä. Harrastetaan Kannonkoskella 2023–2024	Harrastamisen Kannonkosken malli
Karstula	kyllä	ei	ei	Kaikkea Kivaa Karstulassa -toiminta	Kaikkea kivaa Karstulassa
Keuruu	kyllä	kyllä	kyllä	Keuruun kerhotoiminta	
Kinnula	kyllä	kyllä	kyllä	Harrasteita Kinnulan tapaan	Kinnula harrastaa
Kivijärvi	kyllä	ei	-	Kivijärven harrastamisen malli	Kivijärven harrastamisen malli
Konnevesi	kyllä	kyllä	kyllä	Konden koulujen kerhot 2023-2024	Konden koulujen kerhot 2022-2023
Kyyjärvi	kyllä	kyllä	-	Harrastamisen Kyyjärven malli	Harrastamisen Kyyjärven malli
Laukaa	kyllä	kyllä	kyllä	HLM – Harrastamisen Laukaan Malli 2023-2024	Harrastamisen liekkiä ja laatua Laukaan lapsille
Luhanka	kyllä	ei	-	-	-
Multia	kyllä	ei, mutta varhaiskasvatuksen yksikkö on.	-	Yhdessä ystävien kanssa	Yhdessä ystävien kanssa
Muurame	kyllä	kyllä	kyllä	Mun juttu Muuramessa!	Mun juttu Muuramessa!
Petäjävesi	kyllä	ei, mutta varhaiskasvatuksen yksikkö on.	kyllä	Petäjäveden kouluissa harrastetaan 2023-2024	-
Pihtipudas	kyllä	kyllä	ei	-	Wiitaunionin harrastamisen malli
Saarijärvi	kyllä	kyllä	kyllä	Harrastava, hyvinvoiva koululainen	Saarijärveläinen Suomen malli
Toivakka	kyllä	ei, mutta varhaiskasvatuksen yksikkö on	-	Harrastamisen ilo Toivakassa	Harrastamista Toivakan malliin
Uurainen	kyllä	ei	-	Harrastamisen Suomen malli Uuraisilla	Harrastamisen Suomen malli Uurainen
Viitasaari	kyllä	kyllä	ei	-	
Äänekoski	kyllä	kyllä	kyllä	Kaikki harrastamaan	Kaikki harrastamaan

Havainto:
Lähes kaikki Keski-Suomen kunnat ovat hakeneet ja saaneet valtion rahoitusta Harrastamisen mallin toteuttamiseen lukuvuodelle 2023–2024.

Vuoden 2023 liikkumisen arvioinnin yhteenveto ja kehittämissuositus

Keski-Suomen lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky on parantunut viime vuosina, ja myös kuntien toimenpiteet liikunnallisuuden edistämisessä ovat lisääntyneet. Liikkumisen edistäminen näkyy myös kuntien tavoitteissa, ja kunnat ovat aktiivisesti olleet kehittämässä Harrastamisen Suomen mallia.
Kunnat ovat hoitaneet HYTE-kertoimen rahoitusosuuteen vaikuttavien liikuntaan liittyvien indikaattoreiden raportoinnin hyvin. Joidenkin kuntien tietoa ei ollut toimitettu ja asia korjattiin tuleville vuosille. HYTE-kertoimen rahoi-tusosuutta ei liikunnan osalta voida enää kovin paljon kasvattaa.
Hyvinvointialueen HYTE-rahoitusosuuteen vaikuttavat lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen, elintapaneuvonta (diabetesriski) ja opiskeluhuollon toteutuminen. Näiden palvelujen tietoja ei saatu vielä keväällä 2024. Puheenjohtajien verkosto toivoo, että hyvinvointialueen aluehallitus antaisi aluevaltuustolle ja kuntien tarkastuslautakuntien puheenjohtajaverkostolle tiedon näiden palveluiden toteutumisesta syksyllä 2024.
Tähän arviointiin osallistuneet tarkastuslautakunnat antavat arvioinnin tiedoksi kunnan- ja kaupunginvaltuustoille ja pyytävät, että hallitukset voisivat antaa lausuntonsa, miten yhdyspintayhteistyötä liikkumisen edistämisessä on toteutettu/viety eteenpäin.

Keski-Suomen tarkastuslautakuntien vuoden 2022 arvioinnin käsittely

Yhteensä 12 kunnan tarkastuslautakunnat ja Keski-Suomen hyvinvointialueen tarkastuslautakunta olivat sisällyttäneet vuoden 2022 arviointikertomuksiinsa puheenjohtajien verkoston tuottamia yhteisiä arviointeja. Arviointien teemat liittyivät työllisyyden edistämisen yhdyspintayhteistyöhön ja osaavan työvoiman pito- ja vetovoiman turvaamiseen. Tarkastuslautakunnat kiittävät hallituksia lausuntojen antamisesta valtuustoille. Puheenjohtajien verkosto hyödyntää annettuja lausuntoja työllisyyden edistämisen yhdyspintojen toimivuuden arvioinnissa.

16. Arviointien yhteenveto ja kehittämisehdotukset

Tarkastuslautakunnan työnä on kehittää talouden seurannalla ja vaikuttavuusarvioinnilla Äänekosken kaupungin toimintaa.

Tarkastuslautakunta on käynyt läpi keskeiset Äänekosken kaupungin toimintavuotta 2023 kuvaavat asiakirjat ja tilintarkastusasiakirjat, toimialojen ja konserniyhtiöiden ennakkokyselyvastaukset sekä lisäksi kuullut laajasti asiantuntijoita arviointityön tukena.

Tarkastuslautakunta on ollut tyytyväinen kuulemiinsa esityksiin. Lautakunnan kuulemistilaisuuksiin on valmistauduttu huolella. Alustukset sekä ennakkokyselyjen vastaukset ovat olleet valaisevia ja antaneet selkeän kuvan ja tärkeää tietoa toiminnasta arvioinnin pohjaksi.

Tarkastuslautakunta katsoo, että tilinpäätöksessä esitetty selvitys antaa kokonaisuutena arvioituna riittävät tiedot Äänekosken kaupungin toiminnasta, taloudesta ja tavoitteiden toteutumisesta tilikaudella 1.1.-31.12.2023.

Vuoden 2023 toimintaa ja tuloksellisuutta tarkastelleen arvioinnin yhteenvetona todetaan, että toiminta on ollut kokonaisuutena arvioituna tuloksellista ja tarkoituksenmukaista tilikaudella 1.1.-31.12.2023.

Tarkastuslautakunta kysyy kaupunginhallitukselta:

1. Miten ja millä aikataululla kaupunginhallitus uudelleenarvioi kaupungin raportointikäytännöt siten, että tieto on läpinäkyvästi pohjatietona sekä saatavilla poliittisessa päätöksenteossa ja tiedot tulevat myös pöytäkirjojen kautta kuntalaisten tietoon?

2. Tarkastuslautakunta kysyy hallitukselta, miten valtuuston asettamia tavoitteita, mittareita sekä toimenpideohjelmia kehitetään niin, että ne ohjaisivat vaikuttavammin toiminnan kehittämistä sekä talouden tasapainon saavuttamista koko kaupunkikonsernissa, siten että ne ohjaavat toimialojen ja konserniyhtiöiden lisäksi myös säätiöitä? Myös kaupunkikonserniyhtiöiden tavoitteiden osalta olisi tärkeää, että ne ohjaavat tuloksellisuuteen ja vaikuttavuuteen. Talouden tavoitteiden on kuitenkin oltava realistisia siten, että ne turvaavat myös sen, mistä syystä kaupunki on ko. yhtiöissä 100 % omistajana.

3. Miten ja millä aikataululla hallitus toteuttaa mittaripäivitykset sekä mahdollisen tuloskorttien uudelleenarvioinnin ohjaamaan selkeämmin toimintaa? Suunnitelmalliset päivitykset ovat tärkeä osa toiminnan kehittämisessä.

4. Kaupungin omistajapolitiikka-asiakirjan päivittäminen siten, että siinä arvioidaan tavoite ja tarkoitus sekä miksi kaupunki on mukana kussakin konserniin kuuluvassa yhtiössä. Millä aikataululla hallitus päivittää kaupungin omistajapolitiikan?

5. Työpaikkakiusaaminen ja koulukiusaaminen ja yksinäisyys ovat ajankohtaisia asioita. Miten kaupunginhallitus ohjeistuksillaan edistää näiden ongelmien ennaltaehkäisyä riittävän varhaisessa vaiheessa? Kasvatuksen ja koulutuksen järjestäjän on tärkeää seurata kiusaamisen yleisyyttä kouluissa, oppilaitoksissa ja varhaiskasvatuspalveluissa, ja tehdä tietojen perusteella kiusaamista vähentäviä toimia.

6. Miten ja millä aikajänteellä kaupunginhallitus aikoo laittaa kuntoon vuoden 2021 ja 2022 arviointikertomuksessa esille nostetut asiat, jotka ovat vielä käsittelyvaiheessa? Tarkastuslautakunnan mielestä hallituksen on hyvä seurata antamaansa asioiden valmistelun aikataulutusta ja täsmentää vastuut asioiden kuntoon laittamisen osalta.

7. Tarkastuslautakunta on huolissaan kaupungin tietohallinnon resursseista tuottaa turvalliset tietohallinnon palvelut. Tietoturvaohjeistuksien ajantasaisuuteen ja koulutuksiin tulee kiinnittää huomiota ja kaksivaiheinen tunnistautuminen olisi hyvä ottaa käyttöön. Kyberhyökkäykset maailmantilanteen kärjistymisen myötä ovat tätä päivää ja kunnat ovat infroineen korkeaa riskitasoa. Millä suunnitelmalla ja aikataululla kaupunginhallitus vie tätä asiaa teenpäin?

8. Äänekosken kaupungin talouden tasapainottamisohjelma hyväksyttiin syksyllä 2023. Kaupungin rakenteellinen alijäämä edellyttää uudistamista ja ratkaisujen löytämistä. Miten ja millä aikataululla kaupunginhallitus on suunnitellut tasapainottaa talouden PTS -suunnitelman sekä kaupungin organisaatio- ja palvelurakenteen vastaamaan alentuneita tuloja?

9. Arviointikertomukseen on otettu mukaan Keski-Suomen alueen kuntien tarkastuslautakuntien kanssa yhdessä valittu arvioinnin painopiste lasten ja nuorten liikkumisen edistämisessä. Tähän arviointiin osallistuneet tarkastuslautakunnat antavat arviointikertomuksessa esitetyn arvioinnin tiedoksi kunnan- ja kaupunginvaltuustoille ja pyytävät, että kaupunginhallitus antaa lausuntonsa, miten yhdyspintayhteistyötä liikkumisen edistämisessä on toteutettu/viety eteenpäin Äänekoskella?

ÄÄNEKOSKI
Tulevaisuus asuu täällä

17. Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2023 valtuuston käsiteltäväksi ja esittää, että valtuusto velvoittaa kaupunginhallituksen antamaan selvityksen arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen aiheuttamista toimenpiteistä tarkastuslautakunnan arvioitavaksi ja valtuuston käsittelyyn syyskuun 2024 loppuun mennessä.

Liitteet:

1. Vuoden 2021 ja 2022 vastaukset arviointikertomukseen tilannekatsaus (PDF)
2. Tuloskortit 2023 (Excel)
3. Tarkastuslautakunnan jäsenten esteellisyydet

Äänekoskella 22.5.2024

Leila Lindell
puheenjohtaja

Olli Jämsén
varapuheenjohtaja

Simo Holopainen
jäsen

Marko Lax
jäsen

Hannu Penttinen
jäsen

Tuula Pölkki
jäsen

Ville Rantanen
jäsen

Marjo Rautiainen
jäsen

Sinikka Rautiainen
jäsen

LÄHTEET

Harrastamisen Suomen malli -raportti. Saatavilla: Harrastamisen Suomen mallin kunnat - Harrastamisen Suomen malli

Kuntaliitto.fi, www.kuntaliitto.fi

Kuntien, Keski-Suomen liiton ja Keski-Suomen hyvinvointialueen strategiat

Keski-Suomi liikkuu 2030 -liikkumisagenda, https://www.kesli.fi/ksliikkuu/agenda/

Liikkuva koulu tilastokooste. Saatavilla: Microsoft Power BI

LIPAS-tietokanta, https://www.lipas.fi/tilastot

Opetus- ja kulttuuriministeriö, Liikkumissuositus 7–17 -vuotiaille lapsille ja nuorille. Opetus- ja kult-tuuriministeriön julkaisuja 2021:19. Saatavilla: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162984/OKM_2021_19.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Sotkanet.fi, www.sotkanet.fi

Valtiokonttori, tutkihallintoa, https://www.tutkihallintoa.fi/kunnat/kuntien-ja-kuntayhtymien-talous/kunnan-ja-kuntayhtymien-tilinpaatostiedot-palveluluokkakohtaisesti/

Äänekosken kaupungin henkilöstöraportti 2024481-4-28808.PDF (aanekoski.fi)

Äänekosken kaupungin hyvinvointikertomusraportti 2023 Microsoft Word - Vuosittainen_raportti_2023 (aanekoski.fi)

Äänekosken kaupungin tilinpäätös 2023

ÄÄNEKOSKI

Tulevaisuus asuu täällä

Tarkastuslautakunnan jäsenten esteellisyydet

Leila Lindell:
Äänekosken Energia Oy, hallituksen varapuheenjohtaja
Keski-Suomen liitto, hallituksen jäsen

Olli Jämsén
Äänekosken ammatillisen koulutuksen ky, hallituksen jäsen
Kaupunkirakennelautakunta, varajäsen

Simo Holopainen:
Äänekosken Energia Oy, hallituksen jäsen

Marko Lax:
Ääneseudun Asunnot Oy, hallituksen jäsen
Kulttuuri- ja liikuntalautakunta, varajäsen

Marjo Rautiainen:
Äänekosken ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä, valtuuston jäsen

Sinikka Rautiainen:
Opetus- ja kasvatuslautakunta, varajäsen
Kaupunkirakennelautakunta, jäsen
Ympäristölautakunta, varajäsen

Hannu Penttinen:
Proavera Oy, hallituksen jäsen
Äänekosken Vanhaintukisäätiön sr, puheenjohtaja
Sydän-Suomen jätelautakunta, jäsen
Äänekosken ammatillisen koulutuksen kuntayhtymän tarkastuslautakunta, varajäsen
Äänekosken Asumistukisäätiö sr, hallituksen jäsen
Suolahden vanhain- ja vammaistentukisäätiö sr, hallituksen jäsen

Tuula Pölkki:
Opetus- ja kasvatuslautakunta, jäsen
Kulttuuri- ja liikuntalautakunta, varajäsen

ÄÄNEKOSKI
Tulevaisuus asuu täällä

Liite 1: Vuoden 2021 ja 2022 vastaukset arviointikertomukseen tilannekatsaus

Arviointikertomus 2021

Kaupunginhallitus päätti selvityksestään valtuustolle 7.11.2022 (294 §)

Valtuusto merkitsi selvityksen tiedoksi 14.11.2022 (75 §)

- Valtuusto ei jättänyt avoimia kysymyksiä

Kysymys	**Tilanne 5/2024**	**Tarkastuslautakunnan arvio**
1) ”Miten kaupunginhallitus aikoo korjata epäkohdat, jotta Äänekosken elinvoiman kehittämisen hyöty saadaan optimoitua?”		Ei keskeneräisiä tehtäviä
2) ”Miten kaupunginhallitus aikoo kehittää palautejärjestelmää siten, että saataisiin vertailukelpoista tietoa muihin kuntiin nähden?”		Ei keskeneräisiä tehtäviä
3) ”Miten kaupunginhallitus tehostaa määrärahojen riittävyyden ajantasaista seurantaa toimialojen osalta niin, että mahdolliset määrärahamuutosesitykset tehdään oikea-aikaisesti?”		Ei keskeneräisiä tehtäviä
4) ”Miten kaupunginhallitus ohjeistaa toimialoja tehokkaaseen henkilöstöresurssien käyttöön ja kohdentumiseen? Onko henkilöstön työaikojen kohdentumisessa riski siltä osin kuin se painottuu pääosin virka-aikaan tehtävään työhön mm. liikkuvan nuorisotyön osalta?”		Ei keskeneräisiä tehtäviä
5) ”Miten kaupunginhallitus ohjeistaa arvioinnissa esille tuotujen tietoturvariskien epäkohtien korjaamisen?”		Ei keskeneräisiä tehtäviä
6) ”Millä aikataululla kaupunginhallitus laatii puuttuvat ohjeistukset ja päivittää olemassa olevat ohjeistukset ajan tasalle? Konserniohjeissa on mainittu Corporate Governance, eli hyvä hallinto- ja johtamistapa. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota hyvän hallinto- ja johtamistavan puuttumiseen omistajan eli kaupungin osalta. Muutoinkin tulee kiinnittää huomiota ohjeistusten puuttumiseen tai päivitykseen, mm. eettiset ohjeet, sisäisen valvonnan ohje, riskien hallinnan ohje, sisäisen tarkastuksen toimintaohje, sijoituspolitiikka ja rahoituspolitiikka.		Osa kesken

7) ”Miten kaupunginhallitus turvaa ja varmistaa toimintaohjeillaan sekä arviointijärjestelmällään epäasiallisen kohtelun ja häirinnän osalta nollatoleranssin? Kaupunkiorganisaatio tarvitsee selkeät käyttäytymisen pelisäännöt.		Ei keskeneräisiä tehtäviä
8) ”Miten kaupunginhallitus käynnistää organisaatiorakenteen uudelleen tarkastelun toiminnoista ja omaisuudesta merkittävän osan siirtyessä hyvinvointialueelle?”		Osa kesken

Arviointikertomus 2022

Kaupunginhallitus päätti selvityksestään valtuustolle 18.9.2023 (234 §)

Valtuusto merkitsi selvityksen tiedoksi 25.9.2023 (53 §)

- Valtuusto ei jättänyt avoimia kysymyksiä

Kysymys	Tilanne 5/2024	Tarkastuslautakunnan arvio
1) ”Tarkastuslautakunta kysyy hallitukselta, miten valtuuston asettamia sitovia taloudellisia tavoitteita kehitetään niin, että ne ohjaisivat vaikuttavammin talouden tasapainon saavuttamista, myös konsernitaso huomioiden?”		Ei keskeneräisiä tehtäviä
2) ”Miten ja millä aikajänteellä kaupunginhallitus aikoo laittaa kuntoon vuoden 2021 arviointikertomuksessa esille nostetut asiat? Tarkastuslautakunnan mielestä olisi hyvä laatia selkeä aikataulutus ja vastuutus asioiden kuntoon laittamisesta selkeämmin. Tarkastuslautakunta on huolissaan kaupungin tietoturvan ohjeistuksien ajantasaisuudesta ja koulutuksista. Tilanne on edelleen hoitamatta vuoden 2021 arvioinnissa esille tuotujen tietoturvariskien epäkohtien korjaamisen osalta. Kyberhyökkäykset maailmantilanteen kärjistymisen myötä ovat tätä päivää, ja kunnat ovat infroineen korkeaa riskitasoa.”		Ei keskeneräisiä tehtäviä
3) ”Äänekosken kaupungin talouden rakenteellinen alijäämä on merkittävä, mikä pakottaa uudistamaan palveluiden järjestämistä. Miten ja millä aikataululla kaupunginhallitus on suunnitellut tasapainottaa taloutta ja kaupungin organisaatio-	**Työryhmän esitys on toimitettu kaupunginhallitukselle, mutta kaupunginhallitus ei ole tehnyt sen**	kesken

ja palvelurakennetta vastaamaan alentuneita verotuloja ja talouden realiteetteja?”	**perusteella päätöstä eikä päätösehdotusta valtuustolle.**	
4) ”Kaupunkirakennepalveluissa tiedonkulku työyhteisössä koettiin henkilöstömittarien kautta olevan alle tavoitteen (3,6/4,4) ja osaamisen riittävyys työtehtäviin nähden koettiin myös hieman alle tavoitteen olevaksi (4,0/4,4). Miten kaupunginhallitus aikoo korjata asian jatkon osalta?”		Ei keskeneräisiä tehtäviä
5) ”Miten Äänekosken kaupunki vastaa Keski-Suomen alueen tarkastuslautakuntien yhteisiin kysymyksiin: • Mihin yhdyspintayhteistyöhön kunnat ja hyvinvointialue aikovat ryhtyä työllisyyden edistämiseen liittyvien HYTE-indikaattoreiden parantamiseksi? • Miten Keski-Suomen kunnat ja hyvinvointialue turvaavat yhdessä osaavan työvoiman pito- ja vetovoiman työhyvinvoinnin keinoin? • Miten kunnat ja hyvinvointialue yhdessä edistävät työhyvinvointia ja Keski-Suomen kuntien ja hyvinvointi alueen vetovoimaisuutta työnantajana? • Millaisia työhyvinvointia edistäviä käytäntöjä on tähän mennessä käytetty kunnissa?”	Kaupunginhallituksen selvityksessä mainittua sosiaalisen laadun arvioinnin työkalua eli kustannuslaskentamatriisia **ei ole otettu käyttöön**.	Muilta osin ei keskeneräisiä tehtäviä

Koko kaupunki

Vuosi Tuloskortti	2023 Tavoite	2023 Toteutuma	Selite poikkeamasta	Tarkastus-lauta-kunnan arvio
Vaikuttavat elinkeinot				
Olemme Suomen tuottavin ja vaikuttavin kaupunki asukasmäärään suhteutettuna				
Maankäytön, tonttitarjonnan, infrarakentamisen ja toimintaedellytysten				
Myydyt/vuokratut yritystontit (kem2)	**2500**	**1901**		
Asukastyytyväisyyskysely: Tyytyväisyys joukkoliikennepalveluihin (Lähtötaso 2,1)	**3**	**2,3**		
Kestävä ympäristö				
Olemme hiilineutraali kaupunki 2030				
Pienennämme aktiivisesti oman toimintamme aiheuttamaa kuormitusta ympäristö				
Kaupungin kiinteistöjen energiataloudellisuus: Sähkön kulutus (kWh / m2)	**67**	**76,4**		
Kaupungin kiinteistöjen energiataloudellisuus: Kaukolämmön kulutus (kWh / m2)	**148**	**157,3**		
Kasvihuonekaasupäästöt (Lähtötaso 96 kt CO2e)	**88**	**94,3**	Tulos vuodelta 2021. Vuoden 2022 tulos saadaan kesällä 2024. Päästöjenvähentämistoi menpiteet eivät ole olleet riittäviä.	
Mahdollistamme tehokkaan kierrättämisen ja edistämme materiaalien				
Asukastyytyväisyyskysely: Tyytyväisyys kaupungin kierrätysmahdollisuuksiin	**3,3**	**3,8**		
Hyvä elämä				
Meillä asuu Suomen tyytyväisimmät ihmiset				
Vahvistamme monipuolista harrastus-, kulttuuri- ja tapahtumatoimintaa				
Asukastyytyväisyyskysely: Tyytyväisyys tapahtumatoimintaan	**4**	**3,0**		
Asukastyytyväisyyskysely: Tyytyväisyys kulttuuritoiminnan monipuolisuuteen	**4**	**3,3**		
Asukastyytyväisyyskysely: Tyytyväisyys harrastusmahdollisuuksiin	**4**	**3,7**		
Mahdollistamme elinikäisen kehittymisen ja rakennamme osallisuutta, jotta jokainen on osa jotakin yhteisöä				
Osallistavien tilaisuuksien lukumäärä (kyläillat, kyläparlamentti, seurafoorumi, kaavoitusiltapäivä, asiakasraadit)	**15**	**6**	Kyläparlamentti 4, kyläiltoja 2.	
Koulutusaste, toisen asteen suorittaneiden määrä % (Lähtötaso 70,3)	**72,5**	**72,0**		
Avoimen korkeakouluopiskelun (korkeakoulustipendi) opintopisteiden lukumäärä (Lähtötaso 109)	**150**	**150**		
Kehitämme terveellistä, turvallista ja viihtyisää elinympäristöä – elävää keskustaa ja aktiivisia kyliä				
Nettomuutto (Lähtötaso -147 kpl)	**-100**	**20**		
Hyte-kerroin (Lähtötaso 0,57)	**0,6**	**0,55**		
Asukastyytyväisyyskysely: Tyytyväisyys kaupungin palveluihin	**4,2**	**4,0**		
Asukastyytyväisyyskysely: Palvelujen saatavuus	**4,2**	**3,3**		
Asukastyytyväisyyskysely: Asukkaiden viihtyvyys (Lähtötaso 3,3)	**4,2**	**3,4**		

Keskushallinto / elinvoima

Vuosi Tulosl	2023 Tavoite	2023 Toteutuma	Selite poikkeamasta	Tarkastus-lauta-kunnan arvio
Vaikuttavat elinkeinot				
Olemme Suomen tuottavin ja vaikuttavin kaupunki asukasmäärään suhteutettuna				
Yritysten liiketoiminnan kehittämisen tukeminen				
Yritystyytyväisyyskysely, asteikko 4-10 (Lähtötaso 6,9)	**8**	**7**		
Työpaikkaomavaraisuusaste (Lähtötaso 104,6 %)	**104**	**108,5**		
Uusien yritysten houkutteleminen sekä yrittäjyyteen kasvattaminen ja tukeminen				
Yritysten lukumäärän nettokasvu (lkm)	**20**	**26**		
Yritysneuvonta (kontaktien lkm)	**340**	**391**		
Työttömyysprosentti (vuoden ka)	**10**	**12**		
Perustetut yritykset (lkm)	**60**	**82**		
Kesäyrittäjyysseteli (myönnettyjen setelien lkm)	**80**	**86**		

Opetus ja kasvatus

Vuosi Tulosl	2023 Tavoite	2023 Toteutuma	Selite poikkeamasta	Tarkastusl autakunna n arvio
Kestävä ympäristö				
Olemme hiilineutraali kaupunki 2030				
Pienennämme aktiivisesti oman toimintamme aiheuttamaa kuormitusta ympäristö				
Ruokahävikin määrä toimialan yksiköissä yhteensä (Lähtötaso 6000 l/v)	**5500**	**4900**	Yhteistyökumppaneiden lisäys	
Kaikissa toimialan yksiköissä jätteiden lajittelupisteet (toteuma %)	**100**	**40**	Koulujen jätekatosten lajittelupisteet edelleen vaillinaisia	
Hyvä elämä				
Meillä asuu Suomen tyytyväisimmät ihmiset				
Mahdollistamme elinikäisen kehittymisen ja rakennamme osallisuutta, jotta jokainen on osa jotakin yhteisöä				
Toisen asteen opiskelupaikka, prosenttia/ikäluokka	**100**	**100**		
Toisen asteen opiskelun keskeytyspäätökset, lkm	**0**	**0**		
Peruskoulun päättötodistuksen saajat, prosenttia/ikäluokka	**100**	**100**		

Kulttuuri ja liikunta

Vuosi Tulosl	2023 Tavoite	2023 Toteutuma	Selite poikkeamasta	Tarkastus-lauta-kunnan arvio
Hyvä elämä				
Meillä asuu Suomen tyytyväisimmät ihmiset				
Vahvistamme monipuolista harrastus-, kulttuuri- ja tapahtumatoimintaa				
Uimahallien kävijämäärät	**80000**	**85708**		
Seniorikorttien määrä	**500**	**757**		
Musiikkiopiston oppilasmäärä	**400**	**375**		
Liikuntatilojen käyttövuorojen määrä (sisä- ja ulkotilat)	**6000**	**10094**		
Kulttuuritilojen käyttövuorojen määrä	**1300**	**885**		
Kulttuuritilojen ja tapahtumien kävijämäärät	**20000**	**26960**		
Kulttuuritapahtumien määrä	**130**	**151**		
Kirjastojen lainausten määrä	**220000**	**216058**		
Kirjastojen kävijämäärä	**120000**	**119344**		
Juniorikorttien määrä	**200**	**180**		
Erityisliikunnan ryhmien määrä	**60**	**79**		
Erityisliikunnan ryhmien käyntikertojen määrä	**8000**	**9144**		

Kaupunkirakenne

Vuosi Tulosl	2023 oitetaso	2023 oteutuma	Selite poikkeamasta	Tarkastus-lauta-kunnan arvio
Vaikuttavat elinkeinot				
Olemme Suomen tuottavin ja vaikuttavin kaupunki asukasmäärään suhteutettuna				
Maankäytön, tonttitarjonnan, infrarakentamisen ja toimintaedellytysten				
Erittäin huonokuntoiseksi luokitellut kadut (Lähtötaso 28,8 km)	**28,3**	**18,4**		
Kestävä ympäristö				
Olemme hiilineutraali kaupunki 2030				
Suosimme kestävää rakentamista ja ekologisia materiaaleja				
Ympäristövaikutusten huomiointi kilpailutetuissa hankinnoissa (% hankinnoista)	**80**	**72**		
Puurakentamisen osuus kaikesta rakentamisesta (%)	**65**	**25**	Sisältää mm. maanrakentamisen ja korjausrakentamisen.	
A-luokiteltujen investointien toteuttaminen energiatehokkaasti (elinkaaritarkastelu tehty/ei tehty, % toteutetuista investoinneista)	**80**	**100**		
Mahdollistamme tehokkaan kierrättämisen ja edistämme materiaalien				
Kierrätysaste (Lähtötaso 42 %)	**45**	**45**		
Hyvä elämä				
Meillä asuu Suomen tyytyväisimmät ihmiset				
Kehitämme terveellistä, turvallista ja viihtyisää elinympäristöä – elävää keskustaa ja aktiivisia kyliä				
Strateginen kumppanuus, käyttäjäkyselyn tulos (Lähtötaso 3)	**4**	**3,7**		
Asukastyytyväisyyskysely: Tyytyväisyys katujen kunnossapitoon (Lähtötaso 2,6)	**3,1**	**3,0**		